

**Έντυπο υλικό
στα Θρησκευτικά
Δ΄ Δημοτικού**

**Ανακαλύπτουμε εικόνες,
πρόσωπα και ιστορίες**

ΤΟΜΟΣ 2ος

**Έντυπο προσωρινό υλικό στα
Θρησκευτικά Δ΄ Δημοτικού
Ανακαλύπτουμε εικόνες, πρόσωπα και ιστορίες**

Το έντυπο προσωρινό υλικό στα Θρησκευτικά δημιουργήθηκε με την ευθύνη της επιτροπής εμπειρογνωμόνων του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής στο πλαίσιο υλοποίησης του Υποέργου «Εκπόνηση Προγραμμάτων Σπουδών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Οδηγών για τον Εκπαιδευτικό «Εργαλεία Διδακτικών Προσεγγίσεων» της Πράξης «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο Πρόγραμμα Σπουδών. Το παρόν υλικό συνοδεύει το αντίστοιχο Πρόγραμμα Σπουδών και τον Οδηγό Εκπαιδευτικού.

Στο έντυπο προσωρινό υλικό για τα Θρησκευτικά Δ΄ Δημοτικού συνεργάστηκαν με τα μέλη της Επιτροπής Εμπειρογνωμόνων Δημοτικού οι:

Χρηστάκης Νικόγλου,
Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης,
πτυχιούχος & Msc Θεολογίας

Δημήτρης Χαβάτζας,
Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Παρασκευή Μυλωνά,
ΜΑ, PhD στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Ιωάννα Βγόντζα,
Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Σχεδιασμός και μορφοποίηση φακέλου:
Ιωάννα Βγόντζα

Εικόνα εξωφύλλου:

Χριστίνα Παπαθέου - Δουληγέρη, από το βιβλίο του Βασίλη Αργυριάδη, Η κρυψώνα του Θεού, εκδ. Εν Πλω.

Η αξιολόγηση, η κρίση των προσαρμογών και η επιστημονική επιμέλεια του προσαρμοσμένου βιβλίου πραγματοποιείται από τη Μονάδα Ειδικής Αγωγής του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

Η προσαρμογή του βιβλίου για μαθητές με μειωμένη όραση από το ΙΤΥΕ – ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ πραγματοποιείται με βάση τις προδιαγραφές που έχουν αναπτυχθεί από ειδικούς εμπειρογνώμονες για το ΙΕΠ.

**ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ
ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΟΡΑΣΗ**

ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Φάκελος Μαθήματος

Έντυπο υλικό
στα Θρησκευτικά Δ΄ Δημοτικού

Ανακαλύπτουμε εικόνες, πρόσωπα και ιστορίες

ΤΟΜΟΣ 2ος

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ
ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»
ΑΘΗΝΑ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 5:

Ιεροί τόποι και ιερές πορείες

Σύγχρονοι προσκυνητές στη Βρετανία διασχίζουν ένα διάδρομο υγρής άμμου κουβαλώντας σταυρούς, με προορισμό το Holy Island στην περιοχή του Lindisfarne

Με λίγα λόγια

Τα ταξίδια στη ζωή μας είναι σαν τις γέφυρες, που συνδέουν τις απέναντι όχθες του ποταμού και μας βοηθούν να γνωρίσουμε την άλλη πλευρά του κόσμου που ζούμε.

Τα ταξίδια έχουν ενδιαφέρον όταν στο τέλος τους υπάρχει ένα προορισμός, κάτι σημαντικό, μια γνωριμία, ένας άλλος κόσμος, κάτι άγνωστο που επιθυμούμε τόσο έντονα να γνωρίσουμε.

Έτσι ακριβώς μοιάζει η ζωή μας. Με ένα συνεχές ταξίδι, για να γνωρίσουμε τους άλλους μας αδελφούς. Για να γνωρίσουμε τον Ουράνιο Πατέρα μας.

Ναι! Η ζωή μας είναι ένα υπέροχο ταξίδι. Γεμάτο ομορφιά και περιπέτειες.

Ένα σπουδαίο ταξίδι!

1. Το ταξίδι της ζωής μας

Το τρελοβάπορο

Βαπόρι στολισμένο βγαίνει στα βουνά
κι αρχίζει τις μανούβρες «βίρα-μάινα».

Την άγκυρα φουντάρει στις κουκουναριές
φορτώνει φρέσκο αέρα κι απ' τις δυο μεριές.

Είναι από μαύρη πέτρα κι είναι απ' όνειρο
κι έχει λοστρόμο αθώο ναύτη πονηρό.

Από τα βάθη φτάνει τους παλιούς καιρούς
βάσανα ξεφορτώνει κι αναστεναγμούς.

Έλα Χριστέ και Κύριε λέω κι απορώ
τέτοιο τρελό βαπόρι τρελοβάπορο.

Χρόνους μας ταξιδεύει δε βουλιάξαμε
χίλιους καπεταναίους τούς αλλάξαμε.

Κατακλυσμούς ποτέ δε λογαριάσαμε
μπήκαμε μέσ' στα όλα και περάσαμε.

Κι έχουμε στο κατάρτι μας βιγλάτορα
παντοτινό τον Ήλιο τον Ηλιάτορα!

Οδυσσέας Ελύτης,
Ο ήλιος ο ηλιάτορας, Ίκαρος, 1971

Δραστηριότητες

1. Σε ένα αυτοκόλλητο χαρτί γράψτε το τελευταίο ταξίδι ή εκδρομή που πήγατε και τα δύο δυνατότερα συναισθήματα που σας προκάλεσε: γιατί θέλατε να πάτε; Πώς αισθανθήκατε όταν επιστρέψατε; Κολλήστε τα χαρτάκια σας στον τοίχο της τάξης, διαβάστε τα, και συζητήστε γιατί οι άνθρωποι μπορεί να ταξιδεύουν ή να νιώθουν την ανάγκη να ταξιδεύουν.
2. Χωριστείτε σε δυάδες και με τον συνοδοιπόρο σας φτιάξτε μια λίστα με πράγματα που χρειάζεστε για να πάτε ένα ταξίδι. Βρείτε τουλάχιστον 10. Όταν ο δάσκαλος/η δασκάλα σας δώσει το σύνθημα, βρείτε την κοντινότερή σας δυάδα και συγκρίνετε τις λίστες σας. Τι θα προσθέσετε; Τι θα αφαιρέσετε;

3. Ιδεοθύελλα στην τάξη! Τι ευχές δίνουμε σε κάποιον όταν πάει ταξίδι;
4. Συζητήστε στην τάξη: είναι αναγκαίο κάποιος να μετακινηθεί για να ταξιδέψει; Πώς αλλιώς «ταξιδεύει» ο άνθρωπος σήμερα;

Η ζωή μας σαν ταξίδι ανακάλυψης και ωρίμασης

Σαμάντ Μπεχραγκί, Το μαύρο ψαράκι (περίληψη)

Μια φορά κι έναν καιρό, ήταν ένα μαύρο ψαράκι που ζούσε με τη μαμά του σ' ένα ποταμάκι και αποφάσισε να πάει να βρει πού τελειώνει. Ήθελε να ξέρει τι γίνεται στα άλλα μέρη. Όταν όμως το ανακοίνωσε στη μαμά του, εκείνη αντέδρασε και του ζήτησε να μη φύγει. Το ίδιο και

τα άλλα ψάρια. Όταν άκουσαν την επιθυμία του μαύρου ψαριού, αναστατώθηκαν και αντέδρασαν. Μόνο οι φίλοι του το κατάλαβαν και το ξεπροβόδισαν με αγάπη.

Στο μεγάλο του ταξίδι το μαύρο ψαράκι συνάντησε διάφορα πλάσματα, άλλα εχθρικά κι επικίνδυνα, άλλα φιλικά που το φρόντισαν και το βοήθησαν. Έζησε πολλές περιπέτειες σ' αυτό το μακρύ ταξίδι μέχρι τη θάλασσα, περιπέτειες που ενέπνευσαν και τις επόμενες γενιές...

Ευγενία Φακίνου, Το μεγάλο ταξίδι του Μελένιου (περίληψη)

Ο Μελένιος μαζί με χιλιάδες άλλα Ντενεκεδάκια ζουν κλειδωμένα σε μια σκοτεινή αποθήκη, αποκλεισμένα από τον έξω κόσμο. Όταν μια μέρα ο Μελένιος μαθαίνει για την ύπαρξη της Ντενεκεδούπολης, μιας πολιτείας όπου ζουν ελεύθερα Ντενεκεδάκια, αισθάνεται την επιθυμία να φύγει. Το μεγάλο ταξίδι όμως κρύβει πολλούς

κινδύνους. Μέσα από αυτό το ταξίδι θα γνωρίσει νέες πολιτείες, θα φοβηθεί, θα νιώσει μοναξιά, αλλά θα φτάσει στον στόχο του πιο δυνατός από πριν.

Δραστηριότητα

1. Γράψτε για το ταξίδι του αγαπημένου σας ήρωα ή της αγαπημένης σας ηρωίδας. Το ταξίδι αυτό ήταν κυριολεκτικό, δηλαδή πήγαν κάπου; Μήπως έκανε και άλλο ένα ταξίδι, αόρατο, μέσα στην ψυχή και στο μυαλό του/της; Έμαθε; Έγινε καλύτερος/η;

Το ευλογημένο καράβι

«Πού πας караβάκι,
με τέτοιον καιρό,
σε μάχεται η θάλασσα,
δεν τη φοβάσαι;

Ανέμοι σφυρίζουν
και πέφτει νερό,
πού πας караβάκι,
με τέτοιον καιρό;»

«Για χώρα πηγαίνω
πολύ μακρινή,
θα φέξουνε φάροι
πολλοί να περάσω,

βοριάδες, νοτιάδες
θα βρω, μα θα φτάσω

με πρίμο αγεράκι,
μ' ακέριο πανί».

«Κι οι κάβοι αν σου στήσουν
τη νύχτα καρτέρι,
επάνω σου αν σπάσει
το κύμα, θεριό,

και πάρει τους ναύτες
και τον τιμονιέρη;
Πού πας караβάκι,
με τέτοιον καιρό;»

«Ψηλά στο εκκλησάκι
του βράχου, που ασπρίζει,
για μένα έχουν κάμει
κρυφή λειτουργία

ορθός ο Χριστός
το τιμόνι μου αγγίζει,
στην πλώρη μου στέκει
η Παρθένα Μαρία».

Ζαχαρίας Παπαντωνίου

Κ. Π. Καβάφης

Κ. Π. Καβάφης

Ιθάκη (απόσπασμα)

Σα βγεις στον πηγαιμό για την Ιθάκη,
να εύχεσαι νάναι μακρύς ο δρόμος,
γεμάτος περιπέτειες, γεμάτος γνώσεις.
Τους Λαιστρυγόνας και τους Κύκλωπας,
τον θυμωμένο Ποσειδώνα μη φοβάσαι,
τέτοια στον δρόμο σου ποτέ σου δεν θα βρεις,
αν μέν' η σκέψις σου υψηλή, αν εκλεκτή
συγκίνησης το πνεύμα και το σώμα σου αγγίζει.

Πάντα στον νου σου νάχεις την Ιθάκη.
Το φθάσιμον εκεί είν' ο προορισμός σου.
Αλλά μη βιάζεις το ταξίδι διόλου.
Καλλίτερα χρόνια πολλά να διαρκέσει·
και γέρος πια ν' αράξεις στο νησί,
πλούσιος με όσα κέρδισες στον δρόμο,
μη προσδοκώντας πλούτη να σε δώσει η Ιθάκη.

Δραστηριότητες

1. Στο «ευλογημένο καράβι» ο ποιητής κάνει όντως διάλογο με ένα καράβι; Ή το καράβι είναι συμβολισμός κάποιου άλλου πράγματος; Ποιου; Γιατί ο Ζ. Παπαντωνίου να διάλεξε άραγε το καράβι και όχι κάποιο άλλο αντικείμενο;
2. Φτιάξτε από χαρτόνι ένα καραβάκι όπως το φαντάζεστε να είναι στο δικό σας ταξίδι: ζωγραφίστε, κολλήστε, γράψτε επάνω του λέξεις που σας εκφράζουν...
3. Σε ποια ιστορία αναφέρεται ο Καβάφης; Πού έχετε ξανακούσει για τους Λαιστρυγόνες, τους Κύκλωπες και τον Ποσειδώνα; Βρείτε και διαβάστε την εικονογραφημένη έκδοση του ποιήματος!
4. Ο Καβάφης χρησιμοποιεί λέξεις και εκφράσεις που κρύβουν ένα βαθύτερο νόημα. Τι σημαίνουν για τον ποιητή οι παρακάτω λέξεις:
 - η Ιθάκη,
 - οι Λαιστρυγόνες και οι Κύκλωπες,
 - το ταξίδι,
 - τα πλούτη.

5. Ακούστε τα τραγούδια: «Ταξίδι για να σε βρω» και «Ο Προσκυνητής».

- Τι μπορεί να ψάχνει να βρει ο τραγουδιστής; Είναι εύκολο;
- Ακούστε το τραγούδι δεύτερη φορά. Σηκωθείτε όρθιοι και αναπαραστήστε με παντομίμα τα όσα λέει ο ταξιδιώτης.

2. Ταξίδια με ένα σπουδαίο σκοπό

Από την Παλαιά Διαθήκη

Αναζητώντας πατρίδα με οδηγό τον Θεό

Στην πόλη Χαρράν, στη Μεσοποταμία, ζούσε ο Αβραάμ και η γυναίκα του η Σάρρα. Και οι δύο είχαν γεράσει, αλλά δεν είχαν αποκτήσει παιδιά.

Ο Θεός είπε στον Αβραάμ: «Φύγε από τη χώρα σου! Άφησέ τα όλα πίσω: το σπίτι σου, τους συγγενείς σου και τους φίλους σου. Πήγαινε σε μια χώρα που θα σου δείξω εγώ. Θα γίνεις εσύ ο γενάρχης ενός μεγάλου έθνους και θα σε ευλογήσω».

Ο Αβραάμ έκανε όπως του είπε ο Θεός. Πήρε μαζί του τη γυναίκα του τη Σάρρα, τον ανιψιό του τον Λωτ και ξεκίνησαν. Πήραν μαζί τους όλα τους τα υπάρχοντα. Ακόμη και τα ζώα, καθώς και τους άντρες που τα φρόντιζαν. Ξεκίνησαν για τη Χαναάν. Το ταξίδι κράτησε πολύ. Όταν έφτασαν στη Χαναάν, είπε ο Θεός στον Αβραάμ: «Αυτή τη χώρα θα τη δώσω σ' εσένα και στους απογόνους σου». Ο Αβραάμ έχτισε τότε στον τόπο όπου είχε μιλήσει με τον Θεό ένα θυσιαστήριο και τον ευχαρίστησε.

Από εκεί προχώρησε προς τα βουνά, ανατολικά της Βαιθήλ. Στο μέρος που κατασκήνωσε έκτισε ακόμη ένα θυσιαστήριο για τον Θεό. Έπειτα συνέχισε την πορεία του προς τον νότο, στη γη Χαναάν.

Γένεση 12

Δραστηριότητες

1. Είναι εύκολο, αναμενόμενο ή και λογικό να εγκαταλείπει κανείς τον τόπο και το σπίτι του τόσο πρόθυμα όσο έκανε ο Αβραάμ;
 - Τι τον έπεισε ότι αυτό ήταν κάτι που έπρεπε να κάνει;
 - Το έκανε μόνο για τον εαυτό του, ή σκεφτόταν και κάποιους άλλους;
2. Φτιάξτε δύο ομάδες: η μία θα είναι ο Αβραάμ το βράδυ πριν φύγει από τη Χαρράν και η άλλη η φωνή της συνείδησης του Αβραάμ. Σε κάθε αμφιβολία που θα λέει η φωνή της συνείδησης, ο Αβραάμ θα έχει μια απάντηση. Ποιος θα υπερισχύσει στο τέλος;
3. Τι ήταν το πρώτο πράγμα που έχτιζε ο Αβραάμ στους τόπους που εγκαταστάθηκε; Από την αρχαία εποχή μέχρι σήμερα, τι χτίζουν οι άνθρωποι μόλις εγκαθίστανται κάπου; Ποια κτίρια είναι στο κέντρο των χωριών ή πόλεων;

Ταξιδεύοντας προς τη Γη της Επαγγελίας

Η Έξοδος

Ο Μωυσής και ο Ααρών παρουσιάστηκαν στον Φαραώ ζητώντας του, στο όνομα του Θεού, να επιτρέψει στους Ισραηλίτες να αναχωρήσουν από την Αίγυπτο. Εκείνος εξαγριωμένος όχι μόνο δεν τους το επέτρεψε, αλλά αύξησε τις καταναγκαστικές τους εργασίες. Τότε συνέβη μια σειρά από καταστροφές που έπληξαν άγρια τη χώρα, οι γνωστές «δέκα πληγές του Φαραώ». Παρ' όλα αυτά η καρδιά του Φαραώ παρέμενε σκληρή σαν πέτρα...

Όταν οι καταστροφές έγιναν δυσβάστακτες, ο Φαραώ αποφάσισε επιτέλους να αφήσει τους Ισραηλίτες να φύγουν. Αφού πήραν ότι μπορούσαν μαζί τους, καθώς και τα ζώα τους, ξεκίνησαν. Μπροστά πήγαινε ο Μωυσής με τον Ααρών και πίσω ακολουθούσε ο λαός.

Ολόκληρος ο λαός σχημάτισε μια πομπή από πολλές χιλιάδες ανθρώπους. Με τα πρόβατα, τα κατσίκια και τα βόδια τους, πήραν τον δρόμο μέσα από την έρημο, με κατεύθυνση προς την Ερυθρά Θάλασσα.

Όμως πιο μπροστά κι απ' τον λαό κι από τον Μωυσή προχωρούσε ο ίδιος ο Θεός τη μέρα μέσα σε μια στήλη νεφέλης για να τους δείχνει το δρόμο και τη νύχτα μέσα σε στήλη φωτιάς για να τους φωτίζει.

Έξοδος 5-13

Η διάβαση της Ερυθράς θάλασσας

Όταν η Αίγυπτος έμεινε χωρίς Ισραηλίτες, ο Φαραώ μετάνιωσε που τους άφησε να φύγουν. Είπε στους αξιωματικούς του: «Δεν έπρεπε να υποχωρήσω! Τώρα

δεν έχουμε πια κανέναν για να μας κάνει όλες τις βαριές δουλειές». Γι' αυτό και ο Φαραώ σκέφτηκε να φέρει πάλι πίσω με τη βία τους Ισραηλίτες. Έξεψε τις άμαξές του, πήρε μαζί του τους πολεμιστές του και καταδίωξε τους Ισραηλίτες.

Έξοδος 14, 5-6

Ο λαός του Ισραήλ είδε κιόλας από μακριά ένα μεγάλο σύννεφο σκόνης: ο Φαραώ και οι στρατιώτες του έρχονταν ξοπίσω τους. Τότε τους κυρίεψε μεγάλος φόβος κι άρχισαν να φωνάζουν στον Μωυσή: «Τι ήταν αυτό που μας έκανες να μας βγάλεις από την Αίγυπτο; Γιατί μας έφερες να πεθάνουμε εδώ στην έρημο;».

Ο Μωυσής απάντησε στον λαό: «Μη φοβόσαστε! Ο Κύριος θα πολεμήσει για σας». Άπλωσε το χέρι του με το ραβδί πάνω από τη θάλασσα. Ο Θεός έστειλε ένα δυνατό άνεμο, τα νερά υποχώρησαν και φάνηκε ο βυθός. Τα νερά χωρίστηκαν στα δύο και σχημάτιζαν τείχος

δεξιά και αριστερά. Οι Ισραηλίτες πέρασαν από μέσα, πατώντας σε στεριά.

Όταν ο Φαραώ και οι στρατιώτες του είδαν αυτό που έγινε, τους καταδίωξαν και τους ακολούθησαν μέσα στη θάλασσα. Όταν όμως οι Ισραηλίτες είχαν πια περάσει τη θάλασσα και πήγαν απέναντι, ο Μωυσής άπλωσε πάλι το χέρι του πάνω από τη θάλασσα και αυτή ξαναγύρισε στη θέση της. Όλοι οι Αιγύπτιοι πνίγηκαν.

Έτσι, σώθηκαν οι Ισραηλίτες.

Όλος ο λαός δόξασε τον Θεό ψάλλοντας έναν ύμνο:

Στον Κύριο θα ψάλω: κέρδισε
νίκη λαμπρή και ένδοξη·
άλογα και καβαλάρηδες
στη θάλασσα τους έριξε.

Ο Κύριος είναι η δύναμή μου
κι αυτόν υμνώ·

εκείνος μ' έσωσε.

Αυτός είν' ο Θεός μου,

θα τον δοξολογώ·

και του πατέρα μου ο Θεός,

θα τον εγκωμιάζω.

... Θα βασιλεύεις, Κύριε, παντοτινά
στους αιώνες τους ατελείωτους.

Τότε η αδερφή του Μωυσή, η Μαριάμ, πήρε στο χέρι της το τύμπανο και άρχισε να ψέλνει κι αυτή τον ύμνο στον Θεό. Όλες οι γυναίκες την ακολούθησαν με τύμπανα στον χορό. Ήταν όλοι τόσο χαρούμενοι κι ευτυχισμένοι που ο Θεός τούς έβγαλε από την Αίγυπτο και τους έσωσε.

Έξοδος 14-15

Η πορεία στην έρημο

Οι Ισραηλίτες συνέχισαν τον δρόμο τους στην έρημο. Μετά από μερικές εβδομάδες, τελείωσαν όλες οι τροφές που είχαν πάρει μαζί τους. Ο λαός άρχισε τα παράπονα: «Καλύτερα να μέναμε στην Αίγυπτο! Εκεί είχαμε άφθονο το κρέας και χορταίναμε το ψωμί. Εδώ στην έρημο, όμως, θα πεθάνουμε όλοι από την πείνα!»

Μίλησε τότε ο Θεός στον Μωυσή και του είπε: «Άκουσα τα παράπονα των Ισραηλιτών. Πες τους λοιπόν ότι το βράδυ θα φάνε κρέας και το πρωί θα χορτάσουν ψωμί. Έτσι θα μάθουν ότι εγώ είμαι ο Κύριος ο Θεός τους».

Το βράδυ ήρθε ένα σμήνος από ορτύκια και σκέπασε το στρατόπεδο. Οι Ισραηλίτες τα έπιασαν εύκολα, τα έψησαν και τα έφαγαν. Όταν το άλλο πρωί ξύπνησαν, το έδαφος τριγύρω τους ήταν σκεπασμένο με κάτι λεπτό σαν πάχνη. Όλοι ρωτούσαν: «Τι είναι αυτό;». Ο Μωυσής τούς είπε: «Αυτό είναι το ψωμί που σας δίνει ο Θεός να φάτε. Ο Θεός διέταξε να μαζεύετε απ' αυτό, καθένας όσο χρειάζεται για μία μέρα. Κανένας δεν θα κρατήσει απ' αυτό για την άλλη μέρα. Αύριο θα υπάρχει πάλι ψωμί από τον ουρανό».

Οι Ισραηλίτες ονόμασαν αυτό που μάζευαν «μάννα». Όλοι μάζευαν απ' αυτό, καθένας ανάλογα με τις ανάγκες του. Μερικοί που δεν άκουσαν τον Μωυσή και φύλαξαν και για την άλλη μέρα, είδαν ότι σκουλήκιασε και βρώμισε.

Δεν χρειαζόταν να το φυλάξουν: κάθε μέρα ερχόταν καινούριο μάννα στο έδαφος. Ήταν άσπρο και η γεύση του ήταν σαν γλύκισμα από μέλι.

Έξοδος 16

Οι Ισραηλίτες συλλέγουν μάννα στην έρημο, Nicolas Poussin, 1638

Οι Ισραηλίτες συνέχισαν την πορεία τους στην έρημο και έφτασαν σε μια περιοχή που δεν είχε καθόλου νερό. Άρχισαν πάλι τα παράπονα στον Μωυσή: «Δώσε μας νερό να πιούμε», του φώναζαν. Τότε ο Μωυσής προσευχήθηκε στον Κύριο και εκείνος του απάντησε: «Προχώρα μπροστά από τον λαό, πάρε μαζί σου τους πρεσβύτερους των Ισραηλιτών, πάρε στο χέρι και το ραβδί σου με το οποίο χτύπησες τον Νείλο και πήγαινε. Εγώ θα βρίσκομαι εκεί πριν από σένα, πάνω στον βράχο, στο όρος Χωρήβ. Χτύπα τον βράχο και θα βγει από κει νερό για να πιει ο λαός».

Έτσι οι Ισραηλίτες, παρά την απιστία τους στη δύναμη του Θεού, χόρτασαν νερό.

Έξοδος 17, Αριθμοί 20

Δραστηριότητες

1. Διαβάστε την ιστορία της Εξόδου των Ισραηλιτών από την Αίγυπτο.
2. Χωριστείτε σε 5 ομάδες και παραταχθείτε στη σειρά (Έξοδος, Διάβαση Ερυθράς Θάλασσας, τραγούδια και ύμνοι, η πορεία στην έρημο, νερό στην έρημο).
3. Κάθε ομάδα κάνει μια σιωπηλή παντομίμα της σκηνής της. Όταν περάσει από μπροστά ο δάσκαλος/η δασκάλα σας, βάλτε ήχο στη σκηνή σας!

Δραστηριότητες

1. Παρατηρήστε τον χάρτη της Εξόδου: 40 χρόνια περιπλανιόντουσαν οι Ισραηλίτες στην έρημο! Σκεφτείτε όλοι μαζί και σημειώστε στον χάρτη πού έγιναν τα τρία σημαντικότερα γεγονότα του ταξιδιού:
 - Το Πάσχα (1)
 - Οι 10 εντολές (2)
 - Η Κιβωτός της Διαθήκης (3)
2. Τι ξέρετε για αυτά τα γεγονότα; Έχουν σημασία στη ζωή μας σήμερα;

1. Παραλιακή λεωφόρος
2. Πιθώμ
3. έρημος Σουρ
4. Κάδη
5. π. Νείλος
6. Μερά
7. έρημος Σινά
8. Κόλπος Σουέζ
9. Σινά/Χωρήβ
10. Κόλπος Άκαμπα
11. Αμμών
12. Μωάβ
13. Εδώμ
14. Γασιών Γαβέρ
15. Μαδιάν

Μεσόγειος Θάλασσα

ΧΑΝΑΑΝ

Ιεριχώ

Ραμεσσή

1

11

12

2

3

4

13

ΑΙΓΥΠΤΟΣ

5

6

7

14

8

9

10

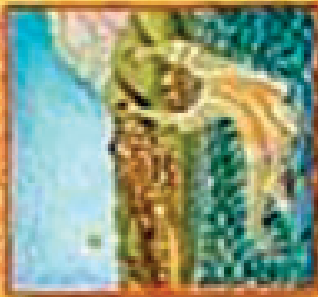
15

Ερυθρά Θάλασσα

Το ταξίδι του Ιωνά

Δραστηριότητα

1. Κοιτάξτε προσεκτικά την παρακάτω (σελ. 27) αφίσα του John Augustus Swanson:
 - Τι βλέπετε; Ποια ιστορία μπορεί να είναι;
 - Τι δεν καταλαβαίνετε μόνο από την εικόνα;
 - Τι άλλο θα θέλατε να μάθετε για την ιστορία;

THE GREAT FISH

THE GREAT FISH

THE GREAT FISH

THE GREAT FISH

THE GREAT FISH

Ο Ιωνάς ήταν ένας ευσεβής άντρας. Κάποια μέρα ο Θεός τού είπε: «Σήκω να πας στη Νινευή, τη μεγάλη πόλη. Εκεί να πεις στους κατοίκους ότι θα τους τιμωρήσω, γιατί είδα πόσο κακοί είναι». Ο Ιωνάς όμως φοβήθηκε να πάει στη Νινευή και δεν υπάκουσε. Πήγε σε ένα παραθαλάσσιο μέρος, βρήκε ένα πλοίο που πήγαινε προς την αντίθετη κατεύθυνση. Ήθελε να ξεφύγει από τον Θεό.

Ανεμοστρόβιλος όμως σηκώθηκε στη θάλασσα. Οι ναύτες τρόμαξαν και ζητούσαν τη βοήθεια του Θεού. Και για να ελαφρώσουν το πλοίο έριχναν το φορτίο του στη θάλασσα.

Νωρίτερα ο Ιωνάς είχε κατεβεί στο αμπάρι του πλοίου και κοιμόταν βαθιά. Ο πλοίαρχος τον πλησίασε και του είπε: «Σήκω και παρακάλεσε τον Θεό σου να μας βοηθήσει· ίσως μας λυπηθεί και σωθούμε».

Ο Ιωνάς όμως είπε: «Ο Θεός δεν θα με ακούσει. Εγώ φταίω για όλα. Δεν υπάκουσα στην εντολή του και ήθελα να ξεφύγω απ' αυτόν. Τότε έστειλε ο Θεός τη θαλασσοταραχή. Πάρτε με και ρίξτε με στη θάλασσα, κι αυτή θα ησυχάσει».

Οι ναύτες δεν ήθελαν να το κάνουν αυτό. Η θαλασσοταραχή όμως γινόταν ολοένα και χειρότερη. Τότε άρχισαν να προσεύχονται στον Θεό: «Αχ, Κύριε, μη μας τιμωρήσεις, επειδή θα ρίξουμε αυτόν τον άνθρωπο στη θάλασσα. Εσύ, Κύριε, εκείνο που θέλεις το κάνεις». Έπειτα σήκωσαν τον Ιωνά και τον πέταξαν στη θάλασσα. Κι αμέσως η θαλασσοταραχή σταμάτησε.

Τότε ένα μεγάλο ψάρι κατάπιε τον Ιωνά. Κι έμεινε ο Ιωνάς μέσα στην κοιλιά του ψαριού τρία μερόνυχτα. Από κει προσευχήθηκε στον Θεό. Τότε το ψάρι κολύπησε προς την ακτή και έβγαλε τον Ιωνά στη στεριά.

Για δεύτερη φορά είπε ο Θεός στον Ιωνά: «Σήκω να πας στη Νινευή. Εκεί να πεις στους ανθρώπους ότι θα τους τιμωρήσω».

Αυτή τη φορά ο Ιωνάς υπάκουσε. Πήγε στο κέντρο της πόλης και φώναξε: «Τρεις μέρες ακόμα, κι η Νινευή θα καταστραφεί!». Τότε οι κάτοικοι της Νινευή τρόμαξαν. Φόρεσαν πένθιμα ρούχα και προσευχήθηκαν στον Θεό να τους γλιτώσει. Σταμάτησαν τις κακές και άδικες πράξεις τους.

Όταν είδε ο Θεός πως οι Νινευίτες άφησαν την κακία τους αποφάσισε να μην καταστρέψει την πόλη. Ο Ιωνάς όμως κάθισε μπροστά στην πόλη και περίμενε να την καταστρέψει ο Θεός. Όταν όμως δε συνέβη τίποτε, ο Ιωνάς οργίστηκε και είπε στον Θεό: «Καλά έλεγα εγώ ότι αλλάζεις εύκολα γνώμη. Έχεις πολύ μεγάλη υπομονή με τους ανθρώπους και είσαι πάντα πρόθυμος να αναστείλεις την τιμωρία τους. Γι' αυτό δεν ήθελα από την αρχή να πάω στη Νινευή».

Κι ο Θεός τού αποκρίθηκε: «Είναι σωστό να θυμώνεις, Ιωνά;».

Ο Ιωνάς ήθελε να φτιάξει ένα στέγαστρο και να καθίσει από κάτω. Ο Θεός πρόσταξε τότε να φυτρώσει ένα φυτό, και να ψηλώσει γρήγορα πάνω από το κεφάλι του Ιωνά να του κάνει σκιά. Ο Ιωνάς χάρηκε πάρα πολύ γι' αυτό το φυτό. Νωρίς, την άλλη μέρα το πρωί, ένα σκουλήκι άρχισε να τρώει τις ρίζες του φυτού, κι έτσι αυτό ξεράθηκε. Όταν βγήκε ο ήλιος, το κεφάλι του Ιωνά έκαιγε κι αυτός ένιωθε εξαντλημένος. Παραπονέθηκε, λοιπόν, στον Θεό.

Ο Θεός τότε τον ρώτησε: «Είναι σωστό να θυμώνεις, Ιωνά, εξαιτίας αυτού του φυτού; Εσύ ούτε κοπιάσες γι' αυτό το φυτό ούτε το φρόντισες για να μεγαλώσει. Κι

όμως λυπήθηκες γι' αυτό. Εγώ δεν έπρεπε να λυπηθώ για τη Νινευή, μια πόλη τόσο μεγάλη, να λυπηθώ τους ανθρώπους της και να μην τους αφήσω να πεθάνουν;».

Ιωνάς 1-4

Δραστηριότητα

1. Η ιστορία του Προφήτη Ιωνά έκανε μεγάλη εντύπωση σε όλες τις χώρες και τους ανθρώπους που την έμαθαν! Αναζητήστε εικονογραφήσεις της ιστορίας αυτής από διάφορους λαούς και δείτε όλοι μαζί τις ομοιότητες και διαφορές. Για παράδειγμα:

Ορθόδοξη εικόνα

Περσικό Κοράνιο

2. Από την Καινή Διαθήκη

Τα ταξίδια του Ιησού

Όταν έμαθε ο Ιησούς πως συνέλαβαν τον Ιωάννη, έφυγε για τη Γαλιλαία. Εγκατέλειψε όμως τη Ναζαρέτ και πήγε κι έμεινε στην Καπερναούμ, πόλη που βρίσκεται στις όχθες της λίμνης, στην περιοχή των φυλών Ζαβουλών και Νεφθαλείμ.

Ματθαίος 4, 12-13

Δραστηριότητα

1. Διαβάστε τα αποσπάσματα της Καινής Διαθήκης που ακολουθούν (σελ. 34/93–35/93) και σημειώστε τα μέρη από τα οποία πέρασε ο Ιησούς.
2. Με ποια μέσα μπορεί να έκανε τα ταξίδια του ο Ιησούς με τους μαθητές του; Σε ποιες γεωγραφικές και κλιματικές συνθήκες; Τι εφόδια θα τους ήταν απαραίτητα για να ταξιδεύουν; Γράψτε ή παίξτε θεατρικά μία σκηνή στην οποία ο Ιησούς και οι μαθητές του προετοιμάζουν το επόμενο ταξίδι τους.

1. ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ

2. όρος Λίβανος 3. Σιδών 4. όρος Χερμών

5. Τύρος 6. ΘΑΛΑΣΣΑ ΤΗΣ ΓΑΛΙΛΑΙΑΣ

7. όρος Θαβώρ 8. Όρος Κάρμηλος

9. όρος Γελβουέ 10. Ποταμός Ιορδάνης

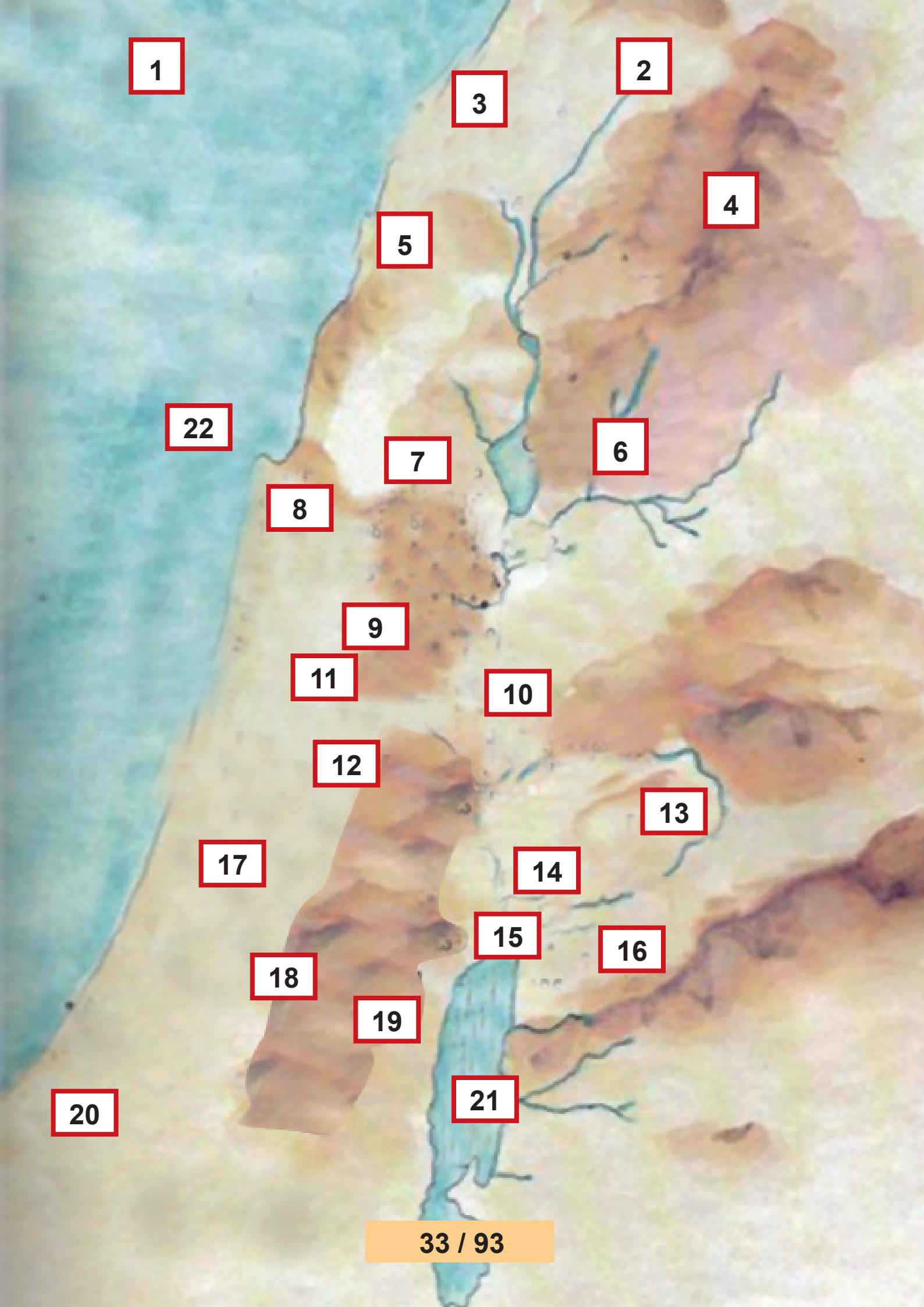
11. Σαμάρεια 12. όρος Γαριζίν 13. Ραββάθ

14. Γάλγαλα 15. Ιεριχώ 16. όρος Νεβώ

17. πεδιάδα της Φιλισταίας 18. Ιερουσαλήμ

19. Βηθλεέμ 20. Γάζα 21. ΝΕΚΡΑ ΘΑΛΑΣΣΑ

22. ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ ΘΑΛΑΣΣΑ

1

3

2

4

5

22

7

6

8

9

11

10

12

13

17

14

18

15

16

19

21

20

Ο Ιησούς περιόδευε όλη τη Γαλιλαία [...]

Ματθαίος 4, 23

Ο Ιησούς άφησε τον τόπο εκείνο κι αναχώρησε για την περιοχή της Τύρου και της Σιδώνας.

Ματθαίος 15, 21

Πάλι έφυγε ο Ιησούς από την περιοχή της Τύρου και της Σιδώνας και ήρθε στη λίμνη της Γαλιλαίας, περνώντας μέσα από την περιοχή της Δεκάπολης.

Μάρκος 7, 31

Πηγαίνοντας ο Ιησούς προς την Ιερουσαλήμ, περνούσε ανάμεσα από τη Σαμάρεια και τη Γαλιλαία.

Λουκάς 17, 11

Όταν ο Ιησούς ταξίδεψε στη λίμνη της Γεννησαρέτ, συνάντησε τα αδέρφια Σίμωνα και τον Ανδρέα, που ήταν ψαράδες.

Αυτοί άφησαν τα δίχτυα
και ακολούθησαν τον Ιησού.
Έγιναν έτσι από ψαράδες ψαριών,
ψαράδες ψυχών!

Τα ταξίδια του Αποστόλου Παύλου

Ο γνωστότερος και πιο ξεχωριστός ταξιδευτής της Καινής Διαθήκης είναι ο Απόστολος Παύλος. Γεννημένος Εβραίος, ο Σαούλ, που εχθρευόταν πολύ τους Χριστιανούς, έζησε ένα μεγάλο θαύμα στη Δαμασκό όπου του φανερώθηκε ο Θεός. Από τότε, ο αλλαγμένος πλέον Παύλος κήρυττε την αγάπη Του όπου βρισκόταν. Μορφωμένος και γνώστης της Ελληνικής γλώσσας, ο Παύλος μίλησε για τον Θεό σε διάφορες πόλεις και λαούς στις τρεις του περιοδείες. Η δράση του άγγιξε τόσους πολλούς ανθρώπους, που η Εκκλησία τον ονόμασε ισαπόστολο, δηλαδή ίσο σε αξία με τους ίδιους τους μαθητές του Χριστού!

Δεν ήταν μόνο με τα λόγια που μιλούσε ο Παύλος στις καρδιές και το μυαλό των ανθρώπων, αλλά και με τις Επιστολές, τα γράμματά του. Έστειλε γραπτά βοήθεια και συμβουλές στους νεοφώτιστους Χριστιανούς που είχε επισκεφθεί, για να βοηθήσει να στερεωθεί σωστά η πίστη τους.

Ακόμη και όταν η χριστιανική πίστη επικράτησε, το παράδειγμα του Παύλου φώτιζε πολλούς αφοσιωμένους χριστιανούς που γίνονταν ιεραπόστολοι και ταξίδευαν στα πέρατα της οικουμένης για να μεταφέρουν στους λαούς το μήνυμα της Αγάπης. Σήμερα, η Ορθόδοξη Εκκλησία συνεχίζει τις προσπάθειές της να μιλάει αλλά και να δείχνει έμπρακτα την αγάπη στους λαούς του Κόσμου.

ΠΕΡΙΟΔΕΙΕΣ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

■ 1η Περιοδεΐα ■ Πιθανή διαδρομή ■ Πορεία για την πρώτη φυλάκιση
■ 2η Περιοδεΐα ■ στη Ρώμη

■ 3η Περιοδεΐα

<p>1 Σελεύκεια</p> <p>2 Σαλαμίνα</p> <p>3 Πάφος</p> <p>4 Αττάλεια</p> <p>5 Πέργη</p> <p>6 Αντιόχεια</p> <p>7 Ικόνιο</p> <p>8 Λύστρα</p> <p>9 Δέρβη</p> <p>1 Σάμος</p> <p>2 Γόρτυς</p>	<p>1 Ιερουσαλήμ</p> <p>2 Καισάρεια</p> <p>3 Σελεύκεια</p> <p>4 Αντιόχεια</p> <p>5 Δέρβη</p> <p>6 Ικόνιο</p> <p>7 Αντιόχεια</p> <p>8 Αμφίπολη</p> <p>9 Απολλωνία</p> <p>10 Θεσσαλονίκη</p> <p>11 Βέροια</p> <p>12 Αθήνα</p>	<p>13 Κόρινθος</p> <p>14 Κεχραιές</p> <p>15 Τραλλείς</p> <p>16 Κνίδος</p> <p>1 Ιερουσαλήμ</p> <p>2 Καισάρεια</p> <p>3 Πτολεμαΐδα</p> <p>4 Τύρος</p> <p>5 Σιδώνα</p> <p>6 Πάταρα</p> <p>7 Γόρτυς</p> <p>8 Ρώμη</p>	<p>1 Πτολεμαΐδα</p> <p>2 Πάφος</p> <p>3 Πάταρα</p> <p>4 Τραλλείς</p> <p>5 Άσσος</p> <p>6 Τρωάς</p> <p>7 Νεάπολη</p> <p>8 Θεσσαλονίκη</p> <p>9 Βέροια</p> <p>10 Λάρισα</p>	<p>11 Κεχραιές</p> <p>12 Τραλλείς</p> <p>13 Έφεσος</p> <p>14 Λαοδίκεια</p> <p>15 Κολοσσές</p> <p>16 Λύστρα</p> <p>17 Δέρβη</p> <p>18 Ταρσός</p> <p>19 Αντιόχεια</p>
--	--	---	---	--

Δραστηριότητα

1. Μοιάζουν οι σύγχρονοι ιεραπόστολοι με τον ταξιδευτή Παύλο; Βρείτε ιστορίες τους και συγκρίνετέ τις με αυτήν του Παύλου. Τι κάνουν ίδιο; Τι διαφορετικό;

Το ταξίδι δύο εθελοντών στην Αφρική

Δύο νεαρά αδέρφια, η Μαριλένα και ο Κωνσταντίνος Μαραγκός, αποφάσισαν να ταξιδέψουν στην Ουγκάντα με σκοπό να προσφέρουν βοήθεια σε άτομα όλων των ηλικιών, έχοντας στο επίκεντρο την εκπαίδευση.

Όπως λένε και οι ίδιοι, το ταξίδι αυτό είναι μια καθαρά προσωπική πρωτοβουλία μιας ομάδας που ίδρυσαν οι ίδιοι. Η δράση τους δεν είναι χρηματοδοτούμενη, αλλά βασίστηκε στους ατομικούς πόρους των μελών της ομάδας. Έμπνευσή τους αποτέλεσε ο πατήρ Αντώ-

νιος που βρίσκεται τα τελευταία δέκα χρόνια στην Ουγκάντα και έχει υπό την εποπτεία του τέσσερις ενορίες με σχολείο και ορφανοτροφείο.

«Ταξιδεύουμε συχνά με την αδελφή μου. Τα τελευταία χρόνια είχαμε επαφή με τον πατέρα Αντώνιο και σκεφτήκαμε ότι τώρα ήταν η κατάλληλη στιγμή να τολμήσουμε αυτό το ταξίδι. Κλείσαμε τα εισιτήρια και σκεφτήκαμε πως θα μπορούσαμε να βοηθήσουμε με ουσιαστικό τρόπο αυτούς τους ανθρώπους», λέει ο Κωνσταντίνος Μαραγκός.

Λίγες μέρες πριν από το μεγάλο ταξίδι τους προς την Αφρική, ο Κωνσταντίνος και η Μαριλένα συγκέντρωσαν σε ειδική εκδήλωση δώρα μικρής αξίας, όπως μολύβια, στυλό, ξύστρες, χάρτες, χάρακες και τετράδια, προκειμένου να τα δώσουν σε μικρούς μαθητές. Δύσκολα όμως μπορούσαν να φανταστούν ότι ένα παιδί του νηπιαγωγείου ή του δημοτικού θα έκανε υπόκλιση ευχαριστώντας αυτούς τους ανθρώπους για δώρα μικρής αξίας. «Μαθητές έμειναν έκπληκτοι όταν τους δείξαμε πως μπορούν να ξύνουν το μολύβι τους με μια ξύστρα και όχι με το μαχαίρι όπως είχαν μάθει να κάνουν», σημειώνει η Μαριλένα.

Τα δύο αδέλφια είχαν την ευκαιρία να αντιληφθούν ότι οι μαθητές της Ουγκάντα έχουν τις ίδιες ανησυχίες για το μέλλον τους με τα αντίστοιχα παιδιά στην Ελλάδα, αλλά δυστυχώς δεν έχουν τις ίδιες ευκαιρίες.

Είδηση στις 26/7/2016

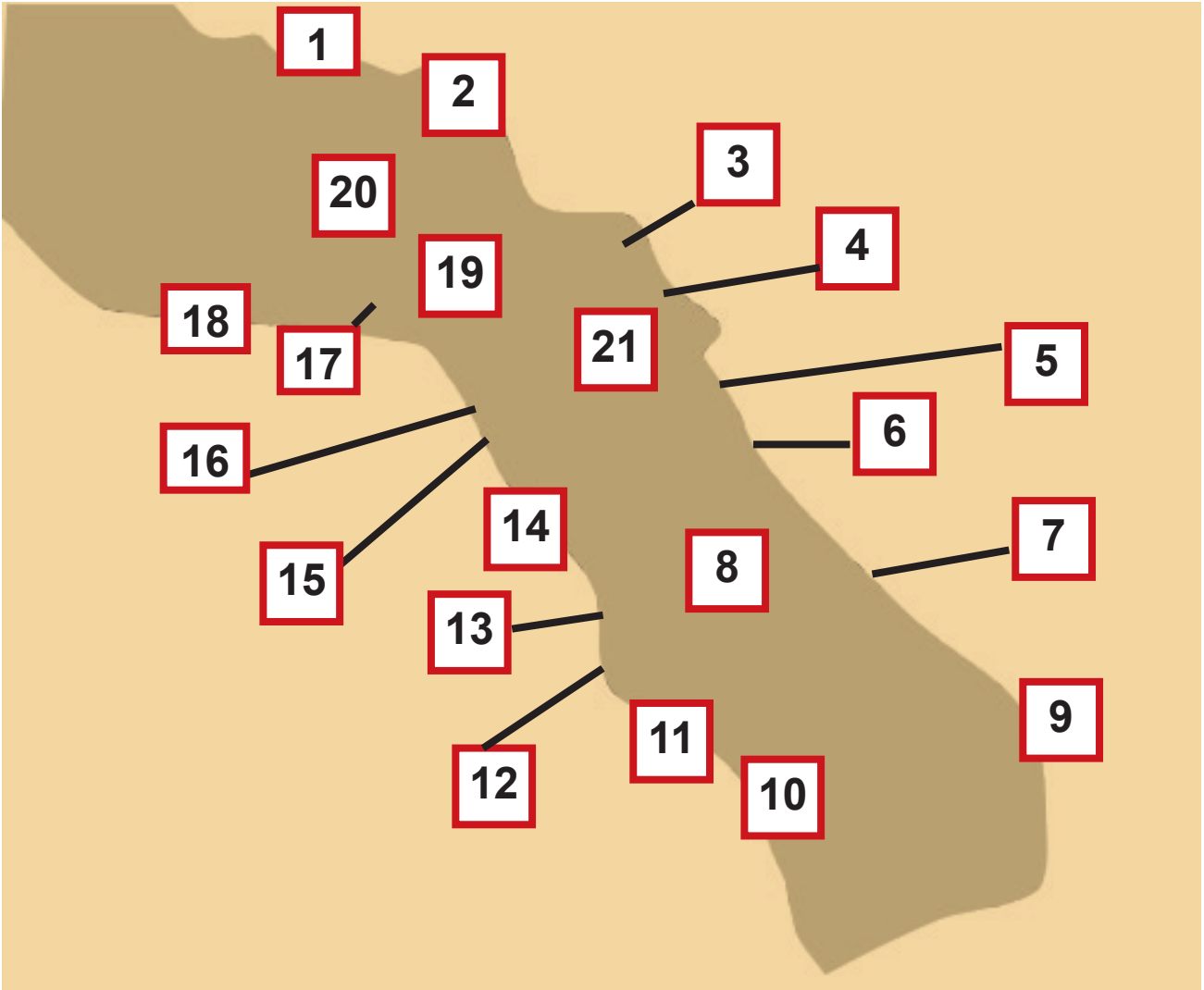
Δραστηριότητα

1. Συζητήστε στην τάξη και φτιάξτε μια λίστα με ταξίδια που κάνουμε με ιερό σκοπό, αλλά όχι σε ιερό τόπο.

3. Προσκυνήματα των Χριστιανών

Προσκυνήματα στην Ελλάδα

Άγιο Όρος / Το περιβόλι της Παναγίας

1. Ι. Μ. Εσφιγμένου 2. Ι. Μ. Χιλανδαρίου
3. Ι. Μ. Βατοπεδίου 4. Ι. Μ. Παντοκράτορος
5. Ι. Μ. Σταυρονικήτα 6. Ι. Μ. Ιβήρων 7. Ι. Μ. Καρακάλλου
8. Ι. Μ. Φιλοθέου 9. Ι. Μ. Μεγ. Λαύρας 10. Ι. Μ. Αγ. Παύλου
11. Ι. Μ. Διονυσίου 12. Ι. Μ. Γρηγορίου
13. Ι. Μ. Σίμωνος Πέτρας 14. Ι. Μ. Ξηροποτάμου
15. Ι. Μ. Παντελεήμονος 16. Ι. Μ. Κουτλουμουσίου
17. Ι. Μ. Ξενοφώντος 18. Ι. Μ. Δοχειαρίου
19. Ι. Μ. Κωνσταμονίτου 20. Ι. Μ. Ζωγράφου 21. ΚΑΡΥΕΣ

Η αθωνική χερσόνησος χρωστάει το όνομά της στο όρος Άθως, που ορθώνεται στην άκρη της και ξεπερνάει τα 2.000 μέτρα. Οι προσκυνητές και οι επισκέπτες θαυμάζουν τη φυσική ομορφιά του τόπου, τη μεγαλοπρέπεια των μοναστηριών, την τέχνη των τοιχογραφιών και των τέμπλων, την αξία των κειμηλίων. Για τους ορθόδοξους όμως μοναχούς που ζουν εκεί, είναι ένας χώρος ησυχίας και προσευχής.

Από τα πολύ παλιά χρόνια, το Άγιο Όρος τράβηξε στα βράχια και τις απότομες πλαγιές του πολλούς ερημίτες μοναχούς. Ο πρώτος που έχτισε το 963 ένα μεγάλο μοναστήρι στην άκρη του Άθω, ήταν ένας σοφός ασκητής, ο Αθανάσιος ο Αθωνίτης, φίλος του αυτοκράτορα Νικηφόρου Φωκά. Αυτό το πρώτο μοναστήρι ήταν η Μεγίστη Λαύρα.

Στη διάρκεια των αιώνων είκοσι μεγαλόπρεπα μοναστήρια χτίστηκαν από βυζαντινούς αυτοκράτορες στις ακτές της αθωνικής χερσονήσου. Γύρω από τον Άθω, αλλά και σε άλλα μέρη της χερσονήσου, υπάρχουν οι σκήτες, που αποτελούνται από πολλά σκόρπια κελιά. Επίσης, σε απόμακρα μέρη συναντάει κανείς καλύβια, καθίσματα

και ησυχαστήρια, όπου λιγοστοί ασκητές ζουν μαζί μια αυστηρή ζωή με λιτή τροφή και με νερό της βροχής.

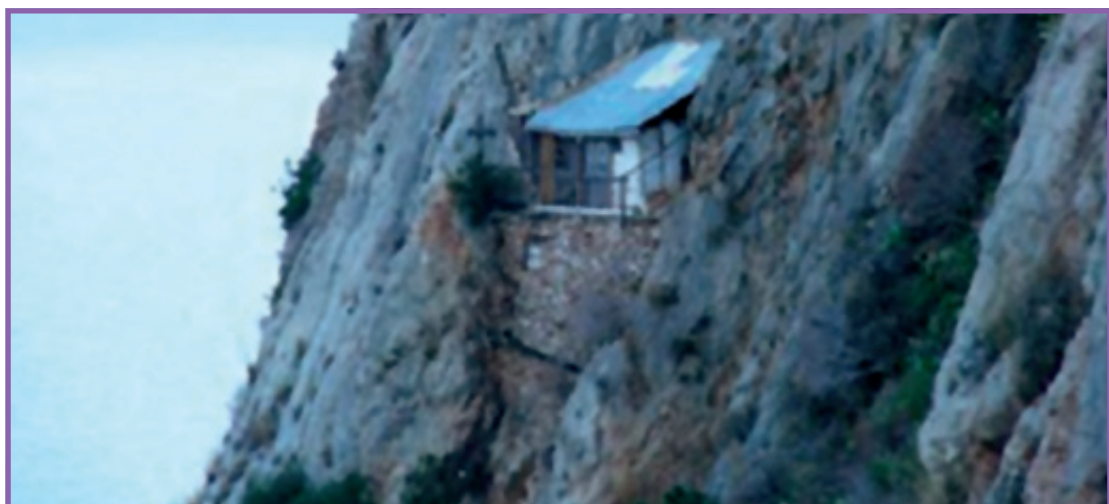
Στα αγιορείτικα μοναστήρια, οι καλόγεροι ζουν σύμφωνα με τον παραδοσιακό κοινοβιακό τρόπο. Δηλαδή, δεν έχουν προσωπική περιουσία και όλα είναι κοινά: στέγη, φαγητό, εργασία, προσευχή κ.λπ. Το κάθε μοναστήρι διοικείται από τον ηγούμενο, που εκλέγεται από την αδελφότητα των μοναχών.

Η καθημερινότητα των μοναχών μοιράζεται ανάμεσα στην προσευχή, την εργασία και τη λιγοστή ανάπαυση.

Οι μοναχοί των μοναστηριών προσεύχονται καθημερινά στον ναό (το Καθολικό της μονής). Στις σκήτες, κάθε Κυριακή και γιορτή, όλοι οι μοναχοί συγκεντρώνονται από τα γύρω κελιά για να λειτουργηθούν στην κοινή εκκλησία τους, το Κυριακό. Αλλά κι ο καθένας χωριστά στο κελί του, προσεύχεται πολλές φορές την ημέρα.

Σε κάθε μοναστήρι, όλοι οι καλόγεροι αναλαμβάνουν από μία εργασία. Οι εργασίες αυτές λέγονται διακονήματα, γιατί κάθε εργασία είναι μια μορφή προσφοράς και αγάπης του καθενός προς τους άλλους.

Όσοι ασκητεύουν σε κελιά και καλύβες ασχολούνται με το εργόχειρό τους, φτιάχνουν, δηλαδή, λιβάνι, καντήλια, άμφια, κομποσκοίνια, ξυλόγλυπτα κ.ά.

Μετέωρα

Στους πέτρινους βράχους των Μετεώρων, έξω από την Καλαμπάκα, πριν από δέκα περίπου αιώνες βρήκαν καταφύγιο κάποιοι μοναχοί. Αργότερα κάποιοι μοναχοί, όπως ο άγιος Αθανάσιος ο Μετεωρίτης, ο Βαρλαάμ και άλλοι, έκτισαν μοναστήρια. Με τον καιρό σχηματίστηκε εκεί μια ολόκληρη μοναστική πολιτεία. Οι μονές των Μετεώρων άρχισαν να οργανώνονται πιο πολύ από τον 14ο αιώνα. Σήμερα λειτουργούν έξι μοναστήρια. Σ' αυτά έχουν κτιστεί σπουδαίοι ναοί και έχουν συγκεντρωθεί αρχαία χειρόγραφα, άμφια και αναρίθμητα άλλα κειμήλια.

Μέχρι σήμερα, πολλοί τα επισκέπτονται και εξακολουθούν να εμπνέουν ευλάβεια σε κάθε προσκυνητή.

Πάτμος, το ιερό νησί της Αποκάλυψης

Ο αγαπημένος μαθητής του Χριστού Ιωάννης εξορίζεται το 95 μ.Χ. στην Πάτμο από τον αυτοκράτορα Δομητιανό. Εκεί με τη βοήθεια του μαθητή του Πρόχορου ο Ιωάννης έγραψε την Αποκάλυψη και ίσως το Δ Ευαγγέλιο. Το Σπήλαιο ανακαινίσθηκε από τον Όσιο Χριστόδουλο, όταν ήλθε στην Πάτμο τον 11ο αιώνα.

Το Ιερό Σπήλαιο εντάσσεται σε ενιαίο συγκρότημα κτισμάτων και εκκλησιών, που ονομάζεται «Αποκάλυψη». Η Ιερά Μονή του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου άρχισε να κτίζεται το 1088 από τον Όσιο Χριστόδουλο τον Λατρηνό, στον οποίο ο αυτοκράτωρ του Βυζαντίου Αλέξιος Α΄ ο Κομνηνός, με χρυσόβουλο, χάρισε το μικρό άγονο και άνυδρο νησί της Πάτμου και τα γύρω νησιά για να εγκατασταθεί. Μαζί του, ήρθαν και εγκαταστάθηκαν μοναχοί και πολίτες, κυρίως από την Κρήτη και τη μικρά Ασία. Η Ιερά Μονή υπάγεται στο Οικουμενικό Πα-

τριαρχείο και είναι Πατριαρχική Εξαρχία με Πατριαρχικό έξαρχο τον ηγούμενο του, με ειδικά προνόμια. Με τα τεράστια 15 μέτρων ύψους, τείχη του, δεσπόζει σε όλο το νησί. Κατά τη διάρκεια των πειρατικών επιδρομών, οι κάτοικοι έβρισκαν προστασία μέσα σ' αυτά. Η αρχική αρχιτεκτονική της Μονής έχει μορφή πλοίου, με πλήρη στο Ικάριο πέλαγος, η οποία αλλοιώθηκε λόγω των διαφόρων αναγκών που προέκυψαν. Τα κελιά των μοναχών είναι κτισμένα γύρω από το καθολικό. Η Μονή έχει δέκα παρεκκλήσια εκ των οποίων τα τέσσερα είναι στην αυλή. Στο Καθολικό της Μονής, υπάρχει τέμπλο μοναδικής τέχνης, έργο του 1820, φιλοτεχνημένο από 12 ξυλογλύπτες. Οι εικόνες και οι τοιχογραφίες του Καθολικού είναι αξεπέραστης ομορφιάς και τέχνης.

Παναγία Σουμελά

Το όρος Μελά βρίσκεται σε απόσταση 46 χιλιομέτρων από την Τραπεζούντα, πρωτεύουσα του Εύξεινου Πόντου. Το όνομα Σουμελά ετυμολογείται από το όρος μελά και του ποντιακού ιδιώματος «σού», που σημαίνει «εις το» ή «εις του». Έτσι το «εις του Μελά» έγινε «Σουμελά». Το 386 μ.Χ. οι Αθηναίοι μοναχοί Βαρνάβας και Σωφρόνιος ιδρύουν το μοναστήρι της Παναγίας της Αθηνιώτισσας, στο οποίο έζησαν εκατοντάδες μοναχοί και ασκητές μέχρι τον ξεριζωμό των Ελλήνων της Ανατολής. Μετά την πτώση της αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας, το μοναστήρι έγινε το σύμβολο και η ελπίδα των Ελλήνων που καταφεύγουν στην προστασία της και βρίσκουν παρηγοριά και ασφάλεια. Κάτω από την προστασία της οι υπόδουλοι Έλληνες βρίσκουν τη δύναμη να αγωνιστούν ενάντια στις διώξεις, στα βασανιστήρια και στους εξισλαμισμούς. Κατά την τουρκοκρατία αποτέλεσε κέντρο γραμμάτων και παιδείας, εκπαιδεύοντας

ιερείς και δάσκαλους. Με τον ξεριζωμό του 1922 και την ανταλλαγή των πληθυσμών μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, το εικόνισμα της Παναγίας θάφτηκε από τους τελευταίους μοναχούς στα αγιασμένα χώματα της. Το 1930, δύο εκλεκτά τέκνα του Πόντου, ο μητροπολίτης Ξάνθης Πολύκαρπος Ψωμιάδης και ο υπουργός Λεωνίδας Ιασωνίδης ζήτησαν τη μεσολάβηση του πρωθυπουργού Ελευθερίου Βενιζέλου για τον εντοπισμό και την επιστροφή της εικόνας στους ξεριζωμένους Ποντίους. Μετά την έγκριση του αιτήματος από τον Τούρκο πρωθυπουργό Ισμέτ Ινονού, πήγε στον Πόντο ο αρχιμανδρίτης Αμβρόσιος, από τους τελευταίους μοναχούς της μονής. Ύστερα από αγωνιώδεις προσπάθειες, ο Αμβρόσιος βρήκε την εικόνα, τον πολύτιμο Σταυρό με το τίμιο ξύλο που είχε δωρίσει στο μοναστήρι ο αυτοκράτορας Τραπεζούντας Εμμανουήλ Γ΄ ο Κομνηνός και το χειρόγραφο Ευαγγέλιο του οσίου Χριστόφορου που είχαν ενταφιαστεί μαζί με την εικόνα, τα μετέφερε στην Αθήνα και τα παρέδωσε στον μητροπολίτη Τραπεζούντας και μετέπειτα αρχιεπίσκοπο Αθηνών Χρύσανθο Φιλιππίδη. Τα ιερά αυτά κειμήλια φιλοξενήθηκαν για είκοσι χρόνια στο βυζαντινό μουσείο Αθηνών. Από εδώ και πέρα μια άλλη ιστορία γράφεται στον ελλαδικό χώρο. Πρώτος ο Λεωνίδας Ιασωνίδης πρότεινε το 1931 την εγκατάσταση της Παναγίας Σουμελά σε κάποια περιοχή της Ελλάδας. Πράγματι, το 1951 ο Κρωμναίος οραματιστής και κτήτωρ Φίλων Κτενίδης έκανε πράξη την επιθυμία όλων των Ποντίων, με τη θεμελίωση της Νέας Παναγίας Σουμελά στις πλαγιές του Βερμίου στην Καστανιά της Βέροιας.

Δραστηριότητα

1. Χωριστείτε σε 4 ομάδες και βρείτε πληροφορίες για άλλα τέσσερα σημαντικότερα προσκυνήματα στην Ελλάδα: στην Ιερά Μονή Παναγίας Προυσσού, στην Ιερά Μονή Παναγίας της Χοζοβιώτισσας, στην Παναγία της Τήνου και στην Παναγία Σουμελά.
2. Δημιουργήστε πόστερ: πότε και πώς οι Χριστιανοί κάνουν προσκύνημα εκεί;

Άγιοι Τόποι (Παλαιστίνη)

Ο Ναός της Γέννησης

Οι τόποι όπου έζησε και δίδαξε ο Χριστός είναι γνωστοί ως Άγιοι Τόποι. Ήδη, από τα πρωτοχριστιανικά χρόνια επισκέπτονταν τις περιοχές αυτές χιλιάδες προσκυνητές από όλο τον κόσμο, που ήθελαν να γνωρίσουν από κοντά και να προσκυνήσουν τους τόπους όπου περπάτησε ο Χριστός. Στο διάβα των αιώνων, στους τόπους αυτούς κτίστηκαν δεκάδες ναοί, μοναστήρια και προσκυνήματα, που επισκέπτονται κάθε χρόνο πολλοί προσκυνητές. Επίκεντρο όλων, είναι τα προσκυνήματα στα Ιεροσόλυμα και κυρίως ο ιστορικός Ναός της Ανάστασης, όπου βρίσκεται και ο Πανάγιος Τάφος του Χριστού.

Τα σπουδαιότερα προσκυνήματα στους Αγίους Τόπους είναι:

- **Ο Ναός της Αναστάσεως και ο Πανάγιος Τάφος στα Ιερουσόλυμα.**
- **Ο Ναός της Γεννήσεως στη Βηθλεέμ.**
- **Ο Τάφος της Θεοτόκου στη Γεθσημανή.**
- **Η Μονή του Αγίου Σάββα κ.ά.**
- **Επιπλέον, το όρος των Ελαιών, το όρος Θαβώρ, ο Ιορδάνης ποταμός κ.ά.**

Ο Ιορδάνης ποταμός

Δραστηριότητα

1. Οργανώστε οδοιπορικό στους Αγίους Τόπους. Χωριστείτε σε τρεις ομάδες ευθύνης:

Ομάδα 1: Σειρά επίσκεψης σε τρεις τόπους και αιτιολόγηση της επιλογής της συγκεκριμένης σειράς.

Ομάδα 2: Ταξιδιωτικά έγγραφα, χάρτες, μετακινήσεις.

Ομάδα 3: Πληροφορίες ξενάγησης στις επισκέψεις, τρόποι επικοινωνίας με ντόπιους.

Συντονίστε τις γνώσεις σας και ετοιμαστείτε για αναχώρηση!

Θρησκευτικοί προορισμοί Ρωμαιοκαθολικών

Φάτιμα (Πορτογαλία)

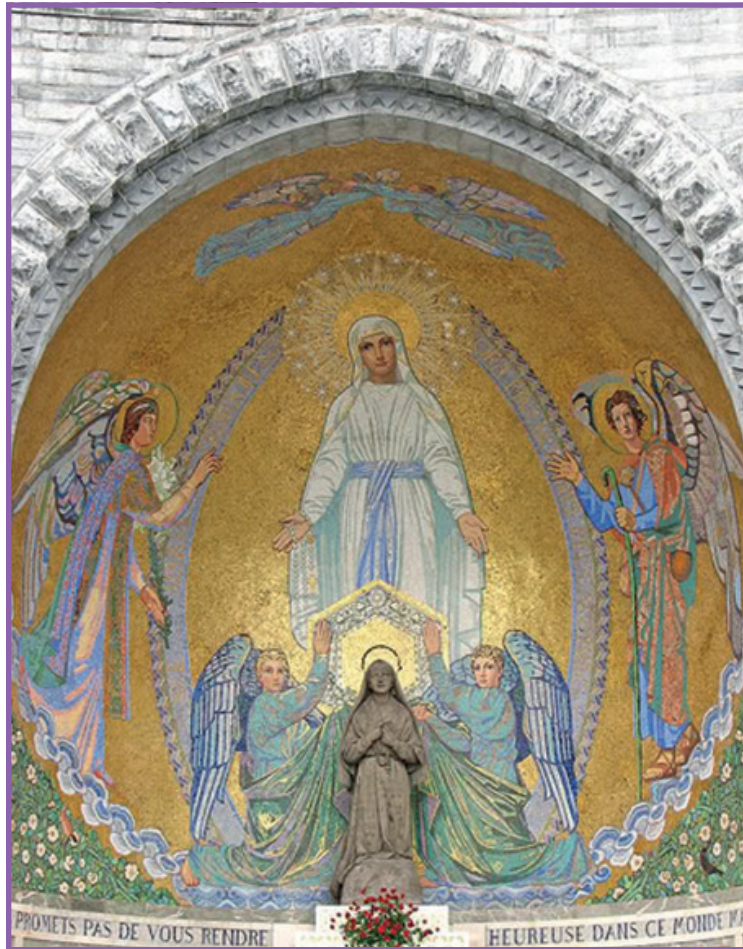
Η Φάτιμα είναι πόλη της Πορτογαλίας που είναι διάσημη για τις εμφανίσεις της Παναγίας που λέγεται ότι έγιναν εκεί το 1917.

Εκείνη τη χρονιά, τρία μικρά παιδιά βοσκών –η Λουσία, ο Φρανσίσκο και η Ζασίντα– είδαν ένα όραμα. Μετέφεραν στους γονείς και συγχωριανούς τους ότι η Παναγία εμφανίστηκε μπροστά τους μέσα σ' ένα λαμπρό σύννεφο και τους είπε πως θα εμφανιζόταν στο ίδιο σημείο κάθε 13 του μήνα, έως τον Οκτώβριο. Αυτό μαθεύτηκε σε όλη τη χώρα, και σε κάθε εμφάνιση της Παναγίας συγκεντρώνονταν όλο και περισσότεροι πιστοί, αν και την έβλεπαν μόνο τα τρία παιδιά. Για να πιστέψουν όλοι στο θαύμα, η Παναγία προανήγγειλε ότι στην τελευταία εμφάνισή της, στις 13 Οκτωβρίου, θα γινόταν ένα λαμπρό θαύμα. 70.000 άνθρωποι που έδωσαν το παρών υποστήριξαν ότι είδαν τον ήλιο να «χορεύει», αλλάζοντας χρώματα που πλημμύρισαν τον ουρανό.

Σήμερα, εκατομμύρια πιστοί συρρέουν κάθε χρόνο στη Φάτιμα για να προσκυνήσουν στο μέρος όπου εμφανίστηκε η Παναγία. Στο σημείο έχει δημιουργηθεί και μία πηγή, στα νερά της οποίας λέγεται πως όποιος μπει θεραπεύεται από κάθε ασθένεια.

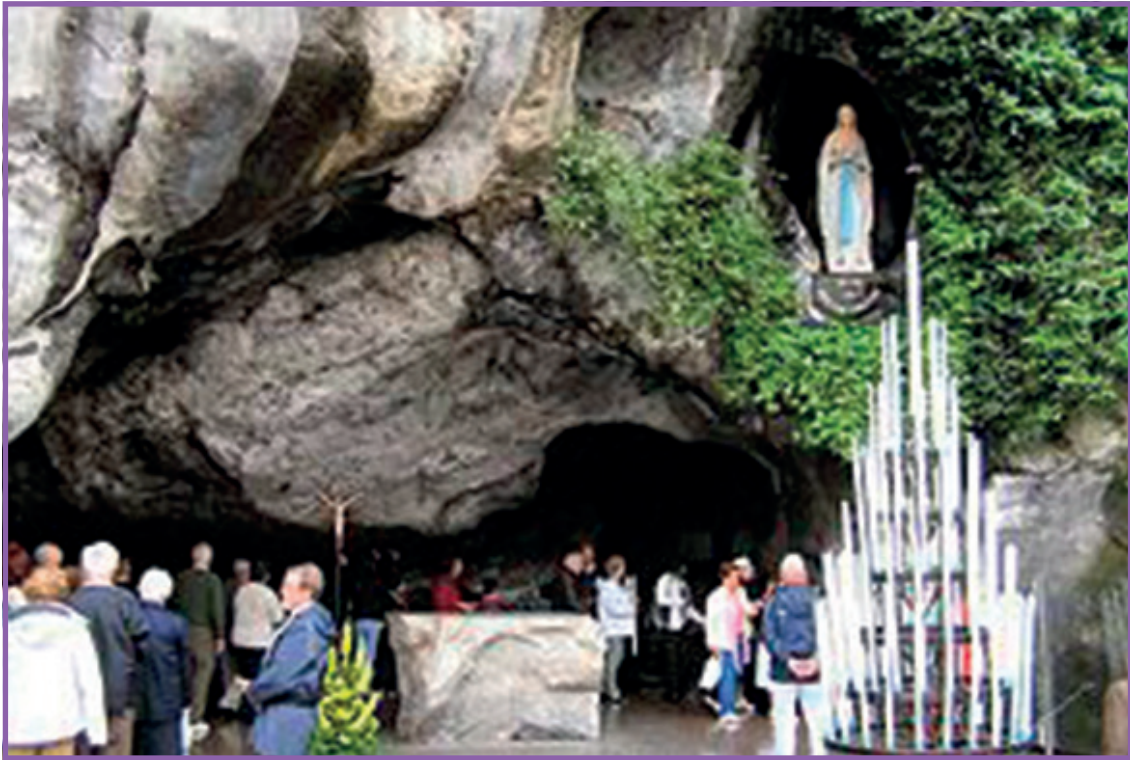

Παναγία της Λούρδης

Η Παναγία της Λούρδης είναι ένα από τα μεγαλύτερα προσκυνήματα των Καθολικών. Η διάδοση του προσκυνήματος ξεκίνησε όταν το 1858 μια μικρή κοπέλα, η Bernadette Soubirous, ανέφερε ότι της εμφανίστηκε η Παναγία σε μια σπηλιά έξω από την πόλη της Λούρδης. Πολλοί άνθρωποι και προσκυνητές του χώρου μιλούν για διάφορα θαύματα της Παναγίας.

Η Bernadette έχει αναγνωριστεί ως αγία από την Καθολική Εκκλησία, ενώ στη Λούρδη συρρέουν χιλιάδες πιστών για να προσκυνήσουν.

Η σπηλιά της Παναγίας

Σαντιάγο ντε Κομποστέλα (Ισπανία)

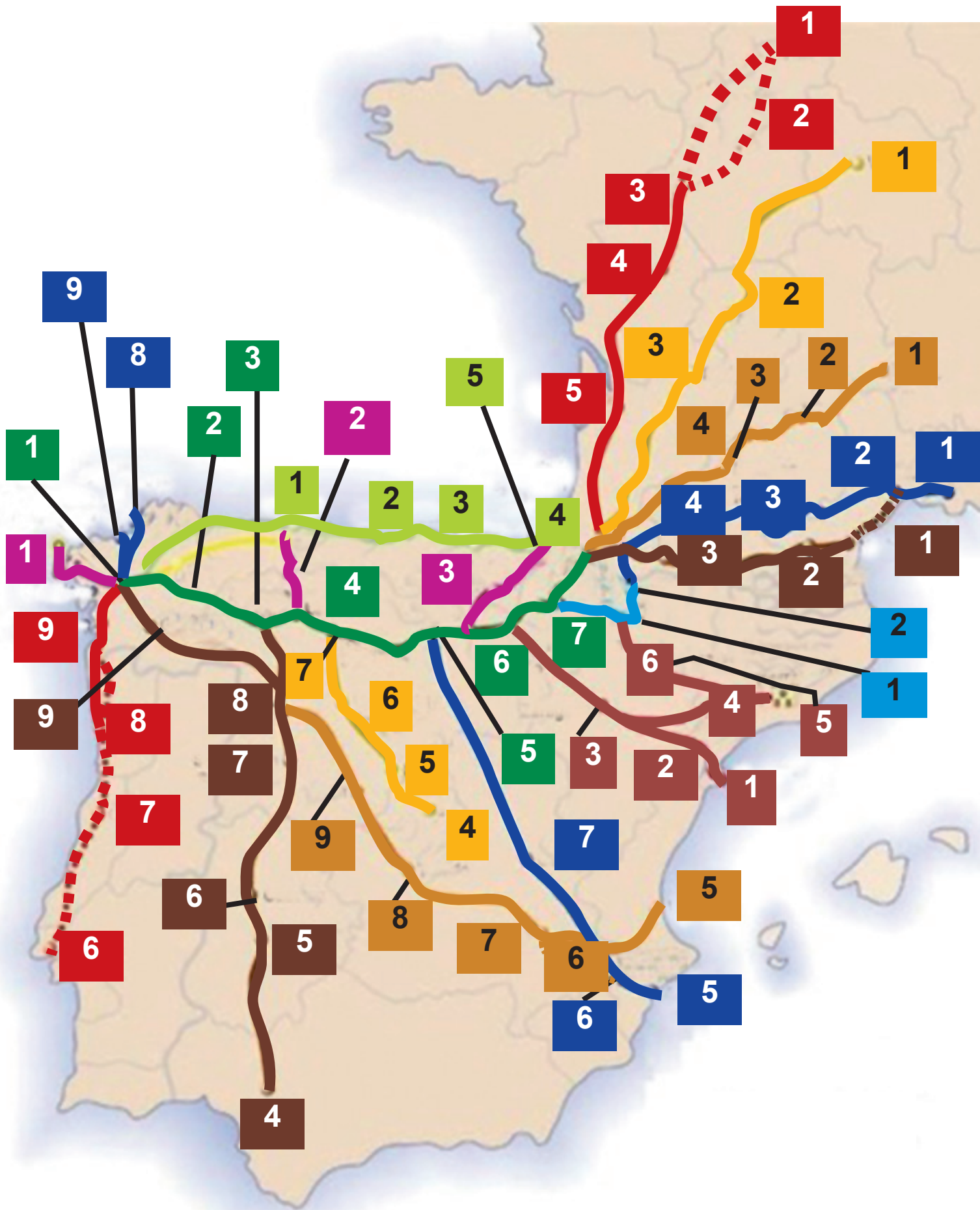
Το Σαντιάγο ντε Κομποστέλα είναι πόλη στο βορειο-δυτικό μέρος της Ισπανίας, τη Γαλικία. Λέγεται ότι όταν,

μετά την Πεντηκοστή, οι Απόστολοι Ιάκωβος και Ιωάννης θέλησαν να διαδώσουν το Ευαγγέλιο στους λαούς, ο Ιωάννης επέλεξε να στραφεί ανατολικά, ενώ ο Ιάκωβος, αφού πρώτα άρχισε να κηρύττει στην Ιουδαία και τη Σαμάρεια, τελικά βρέθηκε στη Δύση, όπου έφθασε μέχρι την Ισπανία. Εκεί δεν πέτυχε πολλά πράγματα και επέστρεψε στην Ιερουσαλήμ.

Λέγεται πως, όταν πέθανε, οι μαθητές του μετέφεραν το σώμα του στην Ισπανία και πως στον τόπο που τον έθαψαν έχτισαν και μια Εκκλησία. Το 813 μ.Χ. βρέθηκε με ένα θαύμα, ύστερα από αιώνες λησμονιάς, η εκκλησία και ο τάφος δίπλα της, από έναν ερημίτη μοναχό, τον Πελάγιο. Το προσκύνημα έγινε πολύ δημοφιλές από τον Μεσαίωνα μέχρι σήμερα.

Οι δρόμοι του προσκυνήματος προς το Σαντιάγο ντε Κομποστέλα παραμένουν ίδιοι από το Μεσαίωνα! Χριστιανοί τη Γαλλίας, της Ισπανίας και της Πορτογαλίας διασχίζουν με τα πόδια εκατοντάδες χιλιόμετρα.

- 1 Santiago de Compostela
- 2 Lugo
- 3 Astorga
- 4 León
- 5 Burgos
- 6 Logroño
- 7 Iruñea / Pamplona

- 1 Gijón
- 2 Santander
- 3 Bilbo / Bilbao
- 4 Donostia / S. Sebastian
- 5 Irún

- 1 Vézelay
- 2 Limoges
- 3 Périgueux
- 4 Madrid
- 5 Segovia
- 6 Valladolid
- 7 Sahagún

- 1 Le Puy
- 2 Conques
- 3 Cahors
- 4 Moissac
- 5 València
- 6 Almansa
- 7 Albacete
- 8 Toledo
- 9 Ávila

- 1 Paris
- 2 Orleans
- 3 Tours
- 4 Poitiers
- 5 Bordeaux
- 6 Lisboa
- 7 Coimbra
- 8 Porto
- 9 Pontevedra

- 1 Narbonne
- 2 Carcassonne
- 3 Lourdes
- 4 Sevilla
- 5 Mérida
- 6 Cáceres
- 7 Salamanca
- 8 Zamora
- 9 Ourense

- 1 Arles
- 2 Montpellier
- 3 Toulouse
- 4 Auch

- 5 Alacant
- 6 Almansa
- 7 Cuenca
- 8 Ferrol
- 9 A Coruña

- 1 Jaca
- 2 Somport

- 1 Sant Jaume d' Enveja
- 2 Tortosa
- 3 Zaragoza
- 4 Lleida
- 5 Monestir de Montserrat
- 6 Huesca

- 1 Finisterre
- 2 Oviedo
- 3 Gasteiz / Vitoria

4. Προσκυνήματα θρησκειών του κόσμου

Ιερουσαλήμ: Μια ιερή πόλη για τις τρεις αβρααμικές θρησκείες

Η Ιερουσαλήμ είναι η ιερή πόλη και των τριών μεγάλων μονοθεϊστικών θρησκειών του κόσμου: του Χριστιανισμού, του Ιουδαϊσμού και του Ισλάμ. Και στις τρεις αυτές θρησκείες ο Αβραάμ έχει σημαντική θέση, γι' αυτό και ονομάζονται αβρααμικές θρησκείες.

- Για τους εβραίους, η Ιερουσαλήμ καθιερώθηκε ως πρωτεύουσα από τον βασιλιά Δαβίδ, που τη μετέτρεψε σε θρησκευτικό κέντρο και φύλακα της Κιβωτού της Διαθήκης. Ιερή πόλη των Εβραίων θεωρήθηκε μετά την καταστροφή του Ναού του Σολομώντα από τον Ναβουχοδονόσορα, το 587 π.Χ.

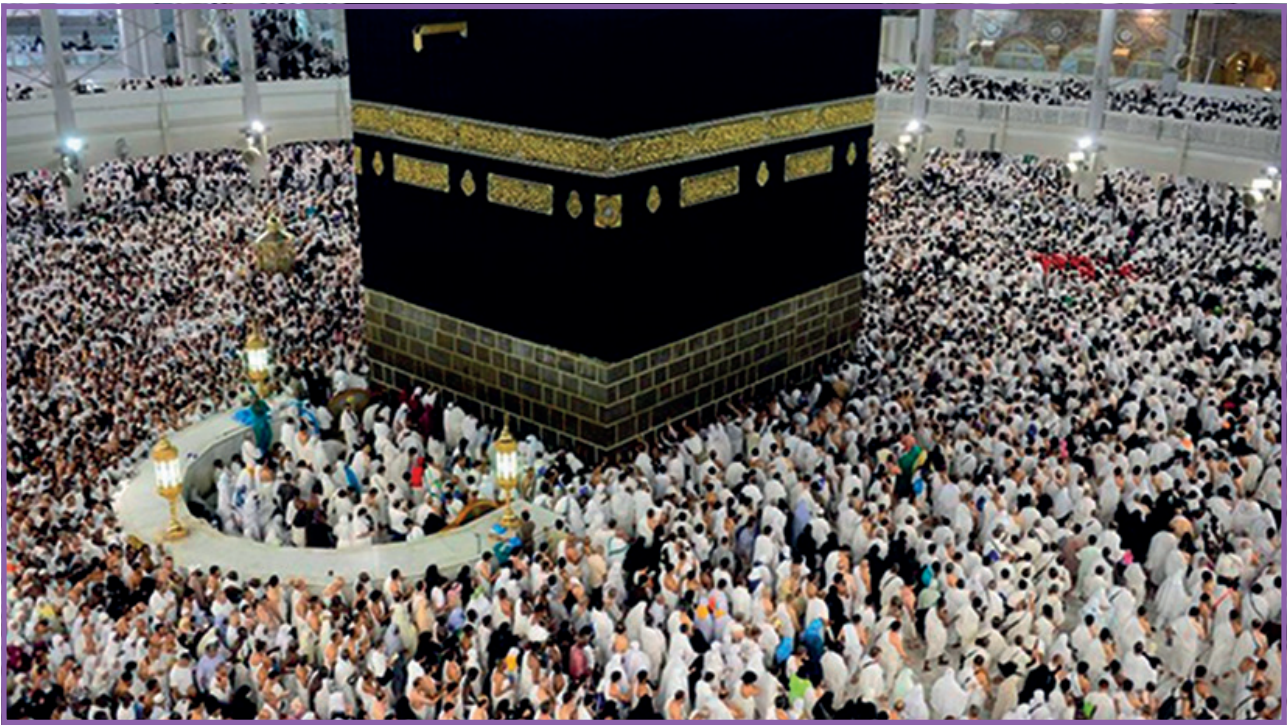
- Για τους χριστιανούς είναι η Αγία Πόλη όπου έζησε, δίδαξε, θαυματουργήσε, έζησε τα τίμια Πάθη Του, σταυρώθηκε και αναστήθηκε ο Ιησούς Χριστός.
- Για τους μουσουλμάνους είναι το πρώτο σημείο προσανατολισμού για την προσευχή τους (κιμπλάχ). Επίσης, θεωρούν ότι από τον βράχο, που βρίσκεται κοντά στο τέμενος Αλ Ακσά, ο Μωάμεθ ανέβηκε νύχτα στον ουρανό (γεγονός που το ονομάζουν μιράτζ), όπου έλαβε από τον Θεό την εντολή για τον τρόπο της προσευχής.

Έτσι, η Ιερουσαλήμ έγινε σημείο προσκυνήματος για τους πιστούς και των τριών μεγάλων μονοθεϊστικών θρησκειών. Ένας τόπος που θα μπορούσε να δείξει στον κόσμο ότι μπορούν όλοι οι άνθρωποι να συνυπάρξουν ειρηνικά, χωρίς να γίνεται εμπόδιο η πίστη τους και η θρησκεία τους.

Δραστηριότητα

1. Ακούστε το τραγούδι «Yerushalayim Shel Zahav» και τον Αναστάσιμο Ύμνο: «Δεύτε από θέας, Γυναίκες ευαγγελίστριαι, και τη Σιών είπατε. Δέχου παρ' ημών, χαράς Ευαγγέλια, της Αναστάσεως Χριστού, τέρπου χόρευε, και αγάλλου, Ιερουσαλήμ, τον Βασιλέα Χριστόν, θεασάμενη εκ του μνήματος, ως νυμφίον προερχόμενον». Σκεφτείτε: Τι είδους σύμβολο είναι για καθεμία από τις δύο παραδόσεις η Ιερουσαλήμ;

Μέκκα: Ιερή αποδημία των μουσουλμάνων

Είναι η ιερή πόλη των μουσουλμάνων, και ο προορισμός του χατζ, δηλαδή της ιερής αποδημίας τους, και ο τόπος συνάντησης των μουσουλμάνων από όλο τον κόσμο κάθε χρόνο. Η ιερή αποδημία είναι ένα από τα πέντε βασικά θρησκευτικά καθήκοντα των μουσουλμάνων και γίνεται κατά τον δωδέκατο μήνα του μουσουλμανικού έτους. Ο μουσουλμάνος που έχει οικονομική άνεση είναι υποχρεωμένος να πραγματοποιήσει αυτό το ταξίδι τουλάχιστον μία φορά στη ζωή του.

Βασικός σκοπός του προσκυνήματος είναι η Κάαμπα, «ο αρχαίος οίκος», όπως λέει το Κοράνιο. Εκεί υπάρχει από πολύ παλιά, ένας μαύρος βράχος (μέλας λίθος), τμήμα από έναν μετεωρίτη, πιθανώς. Οι προσκυνητές γυρίζουν γύρω από αυτόν επτά φορές προσπαθώντας να τον ασπασθούν ή να τον αγγίξουν. Ακολουθεί μία πορεία λίγων ωρών ανατολικά από τη

Μέκκα. Οι προσκυνητές επισκέπτονται, συνήθως, και τον τάφο του Μωάμεθ στη Μεδίνα. Φροντίζουν, επίσης, να προμηθευτούν νερό από το ιερό πηγάδι. Μετά την επιστροφή τους από το ιερό προσκύνημα μπορούν πλέον να πάρουν τον τίτλο του χατζή (έτσι χαρακτηρίζεται πλέον αυτός που πραγματοποίησε την ιερή αποδημία στη Μέκκα).

Δραστηριότητες

1. **Ιδεοθύελλα στην τάξη:** στα προσκυνήματα των χριστιανών, ποια είναι τα σύμβολα που χρησιμοποιούνται συχνά; Ένα παράδειγμα είναι το κουραστικό περπάτημα όπου δείχνει την αφοσίωση του πιστού. Μπορείτε να βρείτε άλλα; Ποια είναι τα σύμβολα που χρησιμοποιούν οι πιστοί άλλων θρησκειών;
2. **Γίνετε εκπρόσωποι ενός προσκυνήματος!** Φτιάξτε ομάδες και παρουσιάστε από ένα προσκύνημα που σας έκανε εντύπωση σε ξεχωριστούς πάγκους-θρανία, προσπαθώντας να δείξετε τη σημασία και τη λαμπρότητά του. Οι συμμαθητές/τριες περνούν από όλα τα θρανία και αφού δουν όλες τις παρουσιάσεις ψηφίζουν σηκώνοντας το χέρι την πιο ενδιαφέρουσα.
3. **Συζητήστε:** τι μπορεί να σημαίνει για έναν άνθρωπο να γίνει προσκυνητής; Ποιες αλλαγές πρέπει να κάνει στη ζωή του;

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 6:

Χριστιανοί άγιοι και ιερά πρόσωπα άλλων θρησκειών

Το θεοφόρο σύνταγμα των 57 Αγίων Γεωργίων. Πολύ παραστατικά τονίζεται ότι Άγιοι υπάρχουν σε όλες τις εποχές.

Με λίγα λόγια

Άγιοι υπάρχουν σε όλες τις εποχές. Άνθρωποι γεμάτοι αγάπη για τον Θεό και τους ανθρώπους, γεμάτοι αγάπη για τον υπέροχο κόσμο που δημιούργησε για μας ο Θεός.

Που έχουν τον Θεό στο κέντρο της ζωής τους και αντλούν από Αυτόν την αγιότητά τους. Είναι οι υπέροχοι εκείνοι άνθρωποι που κοντά τους νιώθουμε τη ζωή μας να γεμίζει με απέραντη γλυκύτητα και πρωτόγνωρη χαρά.

1. Ποιος είναι ο χριστιανός άγιος;

Δραστηριότητες

1. Ιδεοθύελλα στην τάξη! Σε τρία αυτοκόλλητα χαρτάκια που έχετε μπροστά σας, γράψτε από μια λέξη που σας έρχεται στο μυαλό όταν σκέφτεστε την ιδέα ενός «άγιου ανθρώπου». Κολλήστε τα χαρτάκια στον πίνακα ή στον τοίχο. Με τη βοήθεια της δασκάλας/του δασκάλου σας, βάλτε τις λέξεις/ιδέες σας σε ομάδες. Φτιάξτε έναν αρχικό ορισμό: «Άγιος είναι..../Αγία είναι...»
2. «Θεμέλιος λίθος», δηλαδή απόλυτα απαραίτητη αρχή του Χριστιανισμού είναι η αγάπη. Τι θέση λέτε να έχει η αγάπη στη ζωή ενός χριστιανού αγίου; Εμπλουτίστε τις ιδέες σας διαβάζοντας τα επόμενα δύο κείμενα.

Πιστός στην αγάπη του Χριστού

Ο Χριστός στους μαθητές του

«Όπως με αγάπησε ο Πατέρας, έτσι σας αγάπησα κι εγώ· μένετε πιστοί στην αγάπη μου. Και θα μένετε πιστοί στην αγάπη μου, αν τηρήσετε τις εντολές μου, όπως εγώ τήρησα τις εντολές του Πατέρα μου και γι' αυτό μένω πιστός στην αγάπη του.

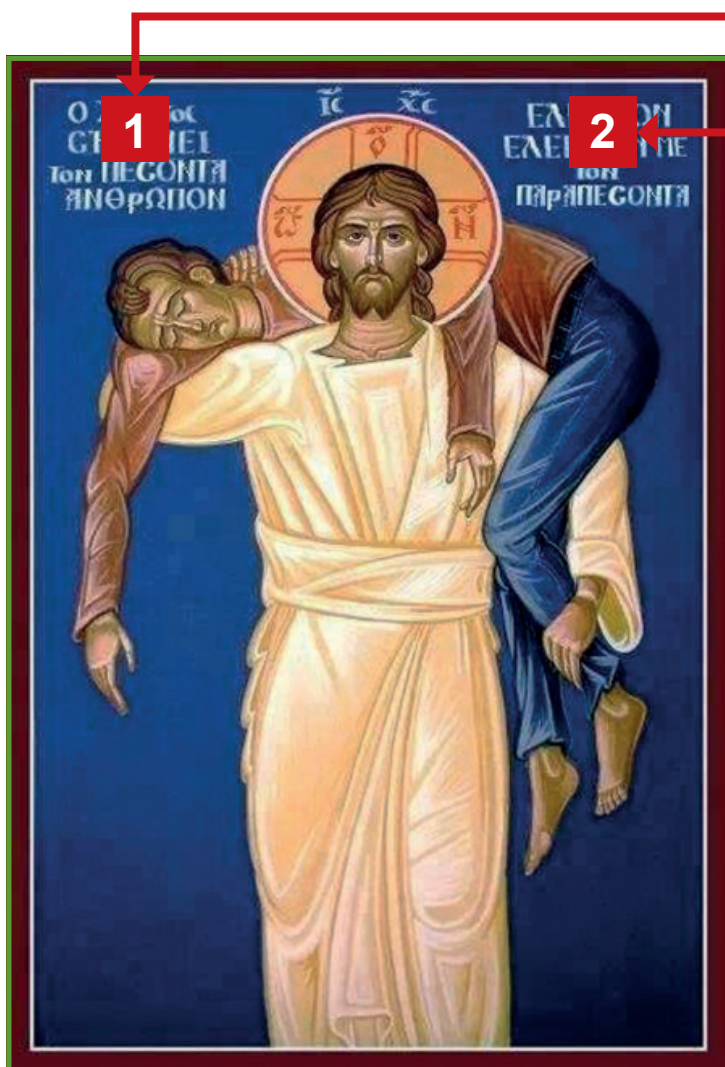
Σας τα είπα αυτά, ώστε η χαρά η δική μου να είναι μέσα σας, κι η χαρά σας να είναι ολοκληρωμένη. Αυτή είναι η δική μου εντολή: να αγαπάτε ο ένας τον άλλο, όπως εγώ σας αγάπησα. Κανείς δεν έχει μεγαλύτερη αγάπη από κείνον που θυσιάζει τη ζωή του για χάρη των φίλων του. Εσείς, είστε φίλοι μου, αν κάνετε αυτά που σας παραγγέλλω εγώ».

Ιωάννης 15, 9-14

«Και γι' αυτό, καταβάλλοντας κάθε δυνατή προσπάθεια, προσθέστε στην πίστη σας την αρετή και στην αρετή προσθέστε τη γνώση. Στη γνώση προσθέστε την εγκράτεια, στην εγκράτεια την υπομονή, στην υπομονή την ευσέβεια, στην ευσέβεια την αγάπη των αδελφών και σ' αυτήν προσθέστε την αγάπη προς τον Χριστό και προς όλους».

Β' Πέτρου 1,5-7

Απεριόριστη αγάπη και προσφορά προς τον πλησίον

1
Ο ΧΡΙΣΤΟΣ
ΣΗΚΩΝΕΙ ΤΟΝ
ΠΕΣΟΝΤΑ
ΑΝΘΡΩΠΟΝ

2
ΕΛΕΗΜΩΝ
ΕΛΕΗΣΟΝ ΜΕ ΤΟΝ
ΠΑΡΑΠΕΣΟΝΤΑ

Η αληθινή αγάπη είναι χωρίς όρια αγάπη, είναι πέρα από ανθρώπινες διαιρέσεις και αντιπαλότητες. Είναι βασικό γνώρισμα της άγιας ζωής. Νικά το μίσος και

την εμπάθεια. Υπερβαίνει τις προσωπικές πικρίες και απλώνεται σε όλη την ανθρωπότητα, χωρίς σκοπιμότητες και υστεροβουλίες. Αυτό μας δίδαξε ο Κύριος και αυτό οφείλουμε να πράττουμε: να μεριμνάμε, να φροντίζουμε και να «φυλάσσουμε» τους αδελφούς μας.

Ένας από τους γραμματείς πλησίασε και ρώτησε τον Ιησού: «Ποια είναι η σπουδαιότερη απ' όλες τις εντολές;». Του αποκρίθηκε ο Ιησούς: «Η πρώτη και σπουδαιότερη εντολή είναι: «Άκου Ισραήλ: ο Κύριος ο Θεός μας είναι ένας και μοναδικός Κύριος». Και «να αγαπάς τον Κύριο τον Θεό σου μ' όλη την καρδιά σου και μ' όλη την ψυχή σου και μ' όλο τον νου σου και μ' όλη τη δύναμή σου». Αυτή είναι η πρώτη εντολή.

Δεύτερη όμοια είναι αυτή: «Να αγαπάς τον πλησίον σου όπως τον εαυτό σου». Δεν υπάρχει άλλη εντολή μεγαλύτερη απ' αυτές».

Μάρκος 12, 28-31

Με τις λέξεις του Αποστόλου Παύλου

«Άλλωστε όλος ο νόμος συνοψίζεται σε μία φράση, στο ν' αγαπήσεις τον πλησίον σου σαν τον εαυτό σου».

Προς Γαλάτας 5, 14

«Μην αφήνετε κανένα χρέος σε κανένα, εκτός βέβαια από την αγάπη που οφείλετε πάντοτε ο ένας στον άλλο. Όποιος αγαπάει τον άλλο έχει τηρήσει το σύνολο των εντολών του Θεού».

Προς Ρωμαίους 13, 8

Δραστηριότητα

1. Διαβάστε δύο ιστορίες αγάπης, μια παλιά και μια σημερινή. Σε ποια σημεία μοιάζουν;

Ο Χουσεΐν Σβαΐχ είναι Σύρος πρόσφυγας 18 ετών. Μεταφέρει τον 7χρονο ξάδελφό του Σαΐλ-φου-αλάχ από όταν ξεκίνησαν το ταξίδι της προσφυγιάς από τη Δαμασκό. «Τα πόδια του ξαδέλφου μου είναι σπασμένα και πρέπει να τον μεταφέρω για μεγάλες αποστάσεις, είμαι τόσο κουρασμένος και δεν έχω ιδέα πού πηγαίνουμε» είπε ο Χουσεΐν στον φωτογράφο του Associated Press Muhammed Muheisen. (Η φωτογραφία τραβήχτηκε στις 11 Σεπτεμβρίου 2016 στα ουγγρικά σύνορα).

Ο Χριστός διηγήθηκε κάποτε την παραβολή του Καλού Σαμαρείτη.

Ο καλός Σαμαρείτης βοήθησε έναν πληγωμένο άνθρωπο, τον οποίο κανείς από όσους είδαν δε βοήθησαν, ούτε καν ένας Λευίτης (είναι κάποιος που πρόσφερε υπηρεσίες στον Ναό του Σολομώντα) που πέρασε. Ο Σαμαρείτης περιποιήθηκε τον πληγωμένο και τον έβαλε σε πανδοχείο μέχρι να συνέλθει και πλήρωσε για τα έξοδά του.

Βρείτε και διαβάστε ολόκληρη την παραβολή του Καλού Σαμαρείτη.

Σεβασμός και αγάπη προς όλη τη δημιουργία

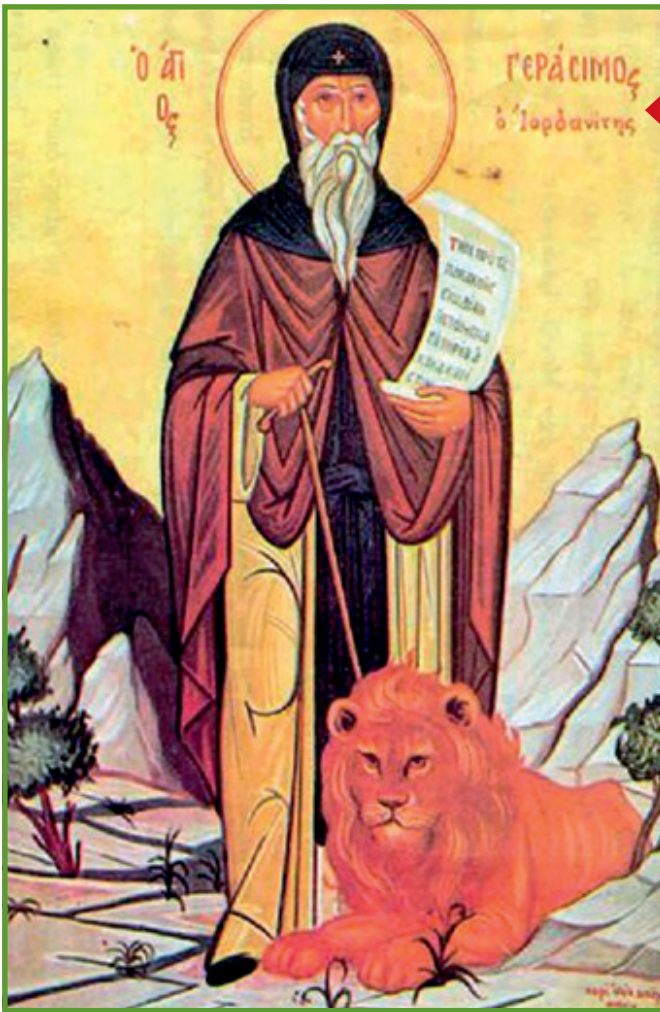

Ο Άγιος Γεράσιμος και το Λιοντάρι

Σε τέτοια πνευματικά ύψη είχε φτάσει ο Άγιος Γεράσιμος, ώστε και αυτά τα άγρια θηρία ακόμη τον σέβονταν, τον υπάκουαν και τον υπηρετούσαν. Ο Άγιος Γεράσιμος τα είχε βρει τόσο καλά με τον Θεό και τον εαυτό του, που τον πλησίαζαν ζητώντας παρηγοριά μέχρι και τα άγρια ζώα.

Η μεγάλη χάρη που του είχε δώσει ο Θεός φαίνεται και από την ιστορία του Αγίου με το λιοντάρι.

**Ο ΑΓΙΟΣ
ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ Ο
ΙΟΡΔΑΝΙΤΗΣ**

Ο Άγιος εικονίζεται πάντοτε με ένα λιοντάρι.

Γιατί άραγε; Αυτό το άγριο λιοντάρι έζησε κοντά στον Όσιο Γεράσιμο και τον υπηρετούσε με θαυμαστό τρόπο, όσο καιρό ζούσε. Αλλά και όταν κοιμήθηκε ο Άγιος, τον ακολούθησε με παράδοξο τρόπο, αφού πέθανε πάνω στον τάφο του από υπερβολική λύπη.

Κάποια μέρα, ενώ ο Άγιος περπατούσε στην όχθη του ποταμού Ιορδάνη, συναντήθηκε με ένα λιοντάρι. Μόλις το θηρίο τον αντίκρισε, άρχισε να βρυχάται με παρακλητικό τρόπο και να ανασηκώνει με δυσκολία το ένα του πόδι. Τι είχε συμβεί; Ένα μυτερό κομμάτι καλαμιού του είχε μπηχθεί στο πόδι, με αποτέλεσμα αυτό να πρησθεί, να γεμίσει πύο και να μη μπορεί να περπατήσει από τους πόνους.

Όταν ο γέροντας είδε τη δύσκολη θέση στην οποία

βρισκόταν το λιοντάρι, το λυπήθηκε. Αφού το πλησίασε, κάθισε σε μια πέτρα, πήρε το πόδι του λιονταριού και το εξέτασε προσεκτικά. Το έσκισε με έναν σουγιά, έβγαλε το καλάμι μαζί με πολλά υγρά και πύο και καθάρισε καλά την πληγή. Μετά την έδεσε καλά με ένα πανί και έδιωξε το λιοντάρι. Αυτό όμως δεν έφευγε. Αφού θεραπεύτηκε, έμεινε κοντά στον Άγιο, δεν τον άφησε ποτέ πια, ημέρευε σαν πρόβατο και τον ακολουθούσε σαν γνήσιος μαθητής του. Ο γέροντας θαύμαζε τη μεγάλη ευγνωμοσύνη του θηρίου, που πολύ σπάνια τη συναντάς στους ανθρώπους.

Από τότε ο γέροντας έτρεφε το λιοντάρι, δίνοντάς του ψωμί και βρεγμένα όσπρια. Το ονόμασε Ιορδάνη. Αυτό είναι ένα άλλο σημάδι της μεγάλης χάρης που πήρε από τον Θεό ο άγιός μας. Έδινε ονόματα στα άγρια θηρία και στα άλλα ζώα και συνομιλούσε μαζί τους. Αυτά με τη σειρά τους ήταν ήμερα μαζί του και υπάκουαν στα λόγια του, όπως στον Αδάμ, πριν από το προπατορικό αμάρτημα.

Μερικοί αναφέρουν ότι, όταν ο άγιος ελευθέρωσε τελείως το λιοντάρι, αυτό έκλινε το κεφάλι, αποχαιρέτησε τον άγιο και χάθηκε στην απέραντη έρημο. Όμως, μια φορά τη βδομάδα, ερχόταν στη Λαύρα και τον προσκυνούσε. Άλλοι λένε ότι ο Ιορδάνης έμεινε με τον Γέροντα πέντε χρόνια και άλλοι ότι δεν τον αποχωρίστηκε ποτέ. Άλλοι πάλι αναφέρουν ότι γύριζε μέσα και έξω από τη Λαύρα για άλλα τρία χρόνια, μέχρι που κοιμήθηκε ο Άγιος.

Όταν ο άγιος κοιμήθηκε, ο Ιορδάνης έτυχε να μην είναι στη Λαύρα. Μετά από λίγες μέρες ήρθε και ζητούσε να βρει τον γέροντα και να τον προσκυνήσει. Μάταια όμως. Ο μεγάλος ευεργέτης του δε φαινόταν πουθενά.

Μόλις ο Άγιος Σαββάτιος, ο μαθητής του Αγίου Γερασίμου, είδε το λιοντάρι να ψάχνει, το πήγε κοντά στον τάφο του Αγίου Γερασίμου. Το υπέροχο ζώο παρέμεινε εκεί περίλυπο κι άσιτο αρκετές ημέρες, μέχρι που πέθανε.

Ο Άγιος Πορφύριος Καυσοκαλυβίτης και το Αηδώνι

«Μια μέρα, ένα πρωινό, επροχώρησα μόνος μου στο παρθένο δάσος. Όλα, δροσισμένα από την πρωινή δροσιά, λαμπύριζαν στον ήλιο. Βρέθηκα σε μια χαράδρα. Την πέρασα. Κάθισα σ' ένα βράχο. Δίπλα μου κρύα νερά κυλούσαν ήσυχα και έλεγα την ευχή. Ησυχία απόλυτη. Τίποτα δεν ακουγόταν. Σε λίγο, μέσα στην ησυχία ακούω μια γλυκιά φωνή, μεθυστική, να ψάλλει, να υμνεί τον Πλάστη. Κοιτάζω, δε διακρίνω τίποτα. Τελικά, απέναντι σ' ένα κλαδί βλέπω ένα πουλάκι, ήταν αηδόني. Κι ακούω το αηδονάκι να κελαηδάει, να σχίζεται, μάλλιασε, που λέμε, η γλώσσα του, φούσκωσε απ' τους λαρυγγισμούς ο λαιμός του.

Αυτό το πουλάκι το μικροσκοπικό να κάνει κατά πίσω τα φτερά του, για να έχει δύναμη και να βγάζει αυτούς τους γλυκύτετους τόνους, αυτή την ωραία φωνή και να φουσκώνει ο λάρυγγάς του: Πω. Πω, πω! Να' χα ένα ποτηράκι με νερό, για να πηγαίνει να πίνει και να ξεδιψάει!

Μου ήλθαν δάκρυα στα μάτια... Δεν μπορώ να σας μεταφέρω αυτά που ένιωσα. Αυτά που αισθάνθηκα. Σας φανέρωσα όμως το μυστήριο. Και σκεπτόμουν:

Γιατί το αηδονάκι να βγάζει αυτούς τους λαρυγγισμούς; Γιατί να κάνει αυτές τις τρίλιες; Γιατί να ψάλλει αυτό το υπέροχο άσμα; Γιατί, γιατί, γιατί... γιατί να ξελαρυγγιάζεται; Γιατί, γιατί, για ποιο σκοπό; Μήπως περιμένει να το επαινέσει κανείς; Όχι, βέβαια, εκεί κανείς δε θα το κάνει αυτό.

Μόνος μου φιλοσοφούσα... Πόσα δε μου είπε το αηδονάκι! Και πόσα του είπα μες στη σιωπή: «Αηδονάκι μου, ποιος σου είπε ότι εγώ θα περνούσα από δω; Εδώ κανείς δεν πλησιάζει. Είναι τόσο απρόσιτο το μέρος. Πόσο ωραία κάνεις χωρίς διακοπή το καθήκον σου, την προσευχή σου στον Θεό! Πόσα μου λέγεις, αηδονάκι μου, πόσα με διδάσκεις! Θεέ μου, συγκινούμαι. Αηδονάκι μου μου δείχνεις με το κελάηδημά σου πώς να υμνώ τον Θεό, μου λες χίλια, πολλά, πάρα πολλά...».

Δεν είμαι καλά από υγεία, να τα πω όπως τα νιώθω. Θα μπορούσε να γραφεί ένα ολόκληρο πεζογράφημα. Το αγάπησα πολύ το αηδόνι. Το αγάπησα και μ' ενέπνευσε. Σκέφτηκα: «Γιατί εκείνο κι όχι κι εγώ; Γιατί εκείνο να κρύβεται κι όχι κι εγώ;». Και μου ήλθε στον νου ότι πρέπει να φύγω, πρέπει να χαθώ, πρέπει να μην υπάρχω. Είπα: «Είχε αυτό κόσμο μπροστά του; Ήξερε

ότι ήμουνα εγώ και τ' άκουγα; Ποιος τ' άκουγε που ξελαρυγγιαζόταν; Γιατί πήγαινε σε τέτοια κρυφά μέρη;

Αλλά κι εκείνα τ' αηδονάκια μες στον λόγγο, μες στη ρεματιά που βρισκόντουσαν τη νύκτα και την ημέρα, το βράδυ και το πρωί, ποιος τ' άκουγε που ξελαρυγγιαζόντουσαν όλα; Και γιατί το κάνανε αυτό το πράγμα; Και γιατί πηγαίνανε σε τέτοια κρυφά μέρη; Γιατί σπάζανε τον λάρυγγά τους; Ο σκοπός ήταν η λατρεία, το ψάλσιμο στον Δημιουργό τους, η λατρεία στον Θεό». Έτσι τα εξηγούσα. Όλα αυτά τα θεώρησα ότι ήταν του Θεού άγγελοι, δηλαδή πουλάκια που δοξάζανε το Θεό, τον Πλάστη των απάντων και δεν τ' άκουγε κανείς.

Ναι, κρύβονταν, να μην τ' ακούει κανείς, πιστέψτε με! Δεν τα ενδιέφερε να τ' ακούνε, αλλά ποθούσαν μες στη μοναξιά, μες στην ησυχία, μες στην ερημιά, μες στη σιωπή να τ' ακούει, ποιος άλλος; Ο Πλάστης των απάντων, ο Δημιουργός του παντός. Αυτός που τους χάρισε ζωή και πνοή και φωνή».

Γέροντος Πορφύριου Καυσοκαλυβίτου,
Βίος και Λόγοι, απόσπασμα

Ο Άγιος Φραγκίσκος και τα ζώα

Τον καιρό που ο άγιος Φραγκίσκος έμενε στο Agobbio είχε παρουσιαστεί ένας άγριος λύκος που τρομοκρατούσε τους κατοίκους, γιατί δεν κατασπάραζε μόνον ζώα αλλά και ανθρώπους. Ο Φραγκίσκος πήγε να τον βρει.

Ο λύκος στάθηκε να τον κοιτά, και κείνος του είπε: «Αδελφέ λύκε, εγώ ξέρω πως όλα αυτά που κάνεις, τα κάνεις γιατί πεινάς. Να έρχεσαι όμως κάθε μέρα να σου δίνουμε εμείς να τρως». Ο λύκος άκουσε τα λόγια του, πλησίασε τον Άγιο όπως ένας σκύλος, κι από τότε πήγαινε κάθε μέρα από πόρτα σε πόρτα και τον ταΐζανε, και τούτο κράτησε για χρόνια ως το τέλος της ζωής του.

Επίσης, ο άγιος Φραγκίσκος απαγόρευε στους μοναχούς του, όταν έκοβαν ξύλα να τα ξεριζώνουν (για να

μπορούν να πετάξουν νέους βλαστούς), μάζευε από τον δρόμο τα μικρά σκουλήκια, για να μην ποδοπατηθούν, και ήθελε να δίνουν στις μέλισσες το καλύτερο μέλι και το καλύτερο κρασί για να μην πεθαίνουν από την πείνα κατά τη διάρκεια του κρύου χειμώνα.

Και για την ημέρα των Χριστουγέννων, ήθελε να ζητήσει από τον άρχοντα να εκδώσει ένα διάταγμα, με το οποίο όλοι όσοι είχαν τη δυνατότητα, να σκορπίσουν στους δρόμους στάρι και δημητριακά, έτσι ώστε σε μια τέτοια λαμπρή μέρα τα πουλιά να έχουν άφθονη τροφή.

Ο Άγιος Φραγκίσκος ετοιμαζόταν να κάνει το κήρυγμά του. Στην αυλή όμως τραγουδούσαν και θορυβούσαν πάρα πολλά χελιδόνια. Τότε εκείνος τα διέταξε να σωπάσουν μέχρι να τελειώσει το κήρυγμά του και τα χελιδόνια τον υπάκουσαν.

Ισόβια αναζήτηση της σχέσης με τον άγιο Θεό

Πίστη σημαίνει σιγουριά γι' αυτά που ελπίζουμε και βεβαιότητα γι' αυτά που δε βλέπουμε. Μ' αυτήν απέκτησαν κι οι προπάτορές μας την καλή μαρτυρία.

Με την πίστη καταλαβαίνουμε ότι ο Θεός με τον λόγο του έφτιαξε το σύμπαν κι ότι, συνεπώς, κάθε τι που βλέπουμε δημιουργήθηκε από κάτι που δε φαίνεται.

Προς Εβραίους 11, 1-3

Δραστηριότητες

1. Τελικά, μετά από όσα διαβάσατε, τι σημαίνει να είναι κάποιος άγιος; Συμπληρώστε και τελειοποιήστε τον πρόχειρο ορισμό που φτιάξατε στην αρχή.
2. Καταγράψτε δρόμους, πλατείες, πόλεις, χωριά, βουνά, νησιά με ονόματα αγίων και σημειώστε τα στον χάρτη της τάξης.
3. Ποιος άγιος ή ποια αγία είναι πολιούχος του τόπου σας, ή προστάτης/προστάτιδά του; Έχετε κάποια μεγάλη πανήγυρη στη μνήμη κάποιου αγίου/αγίας; Συγκεντρώστε πληροφορίες και φτιάξτε όλοι μαζί ένα μικρό πόστερ.
4. Τα δημοτικά τραγούδια είναι γεμάτα με εικόνες από τη ζωή του λαού μας και γεννήθηκαν μέσα από τις εκδηλώσεις της ζωής αυτής. Έτσι, υπάρχουν δημοτικά τραγούδια όπου η προσευχή γίνεται τραγούδι και ζητείται βοήθεια από κάποιον άγιο. Βρείτε τραγούδια που μιλούν για αγίους και αγίες και ακούστε τα στην τάξη.

2. Άγιοι άνδρες και γυναίκες της Χριστιανικής Εκκλησίας

«Ζω δε ουκέτι εγώ, ζει δε εν εμοί Χριστός».

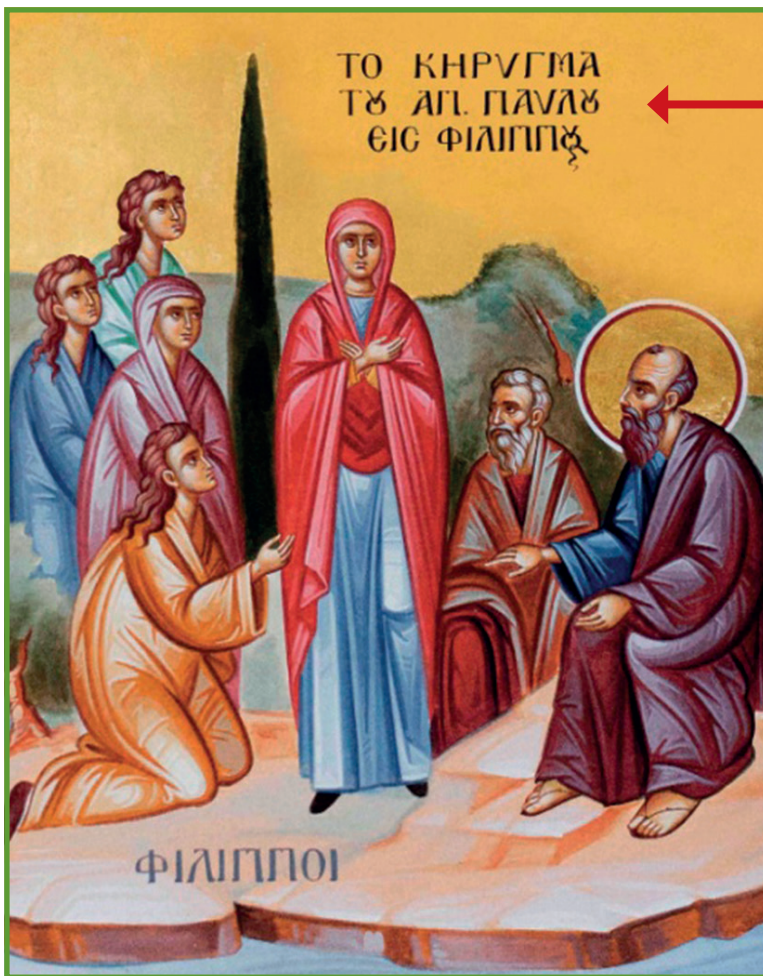
«Πλέον δε ζω εγώ αλλά ζει στο πρόσωπό μου ο Χριστός» τονίζει ο Απόστολος Παύλος. Και συνεχίζει: «Και η τωρινή σωματική μου ζωή είναι ζωή βασισμένη στην πίστη μου στον Υιό του Θεού, που με αγάπησε και πέθανε εκούσια για χάρη μου».

Γαλάτας 2, 16-20

Στην εικόνα αυτή των Αγίων Πάντων τονίζεται με υπέροχο τρόπο ότι η πηγή της αγιότητάς τους είναι η στενή σχέση τους με τον Θεό, που είναι το κέντρο της ζωής τους.

Αγία Λυδία η Φιλιππησία

ΤΟ ΚΗΡΥΓΜΑ ΤΟΥ
ΑΠ. ΠΑΥΛΟΥ ΕΙΣ
ΦΙΛΙΠΠΟΥΣ

Η Λυδία ήταν έμπορος πορφύρας και διέμενε στους Φιλίππους της Μακεδονίας. Η Λυδία αναζητούσε τον αληθινό Θεό. Τα χρόνια εκείνα ο Απόστολος Παύλος επισκέφθηκε τους Φιλίππους όπου και κήρυξε για τον Χριστό. Η Λυδία ήταν ανάμεσα σε όσους παρακολούθησαν το κήρυγμά του. Ενθουσιάστηκε, αποδέχθηκε αμέσως τη νέα διδασκαλία για τον Χριστό και ζήτησε να βαπτιστεί. Πράγματι, ο Παύλος τη βαπτίζει στα νερά του ποταμού Ζυγάκτη και, έτσι, η Λυδία γίνεται το πρώτο μέλος της πρώτης Εκκλησίας της Ελλάδας. Η Λυδία η Φιλιππησία αναγνωρίζεται ως αγία τόσο από την Ορθόδοξη όσο και από την Καθολική Εκκλησία.

Αββάς Πινούφριος

Ο αββάς Πινούφριος ήταν ιερομόναχος και ηγούμενος ενός μεγάλου μοναστηριού που βρισκόταν κοντά σε μια πόλη της Αιγύπτου. Οι αρετές του τον έκαναν ονομαστό σε ολόκληρη τη γύρω περιοχή. Ο Πινούφριος επειδή θεωρούσε υπερβολική όλη αυτή την τιμή των ανθρώπων, κατέφυγε σε μια απόμακρη περιοχή, όπου υπήρχε το φημισμένο μοναστήρι των Ταβεννησιωτών. Χωρίς να πει ποιος είναι, ζήτησε από τους μοναχούς να μείνει στο μοναστήρι. Οι μοναχοί τον άφησαν να περιμένει για πολλές μέρες, δοκιμάζοντας αν η επιθυμία του ήταν πράγματι αληθινή. Τελικά, αφού τον δέχτηκαν, του ανέθεσαν τη θέση του βοηθού ενός νεαρού κηπουρού.

Ο Πινούφριος εκτελούσε με ταπείνωση όλα όσα τον πρόσταζε ο κηπουρός. Επιπλέον, τη νύχτα έκανε στα κρυφά διάφορες δουλειές που απέφευγαν να κάνουν οι άλλοι μοναχοί, επειδή τις βαριούνταν ή τις σιχαίνονταν. Βλέποντας το πρωί οι μοναχοί τη δουλειά που είχε γίνει, απορούσαν για το ποιος άραγε την είχε κάνει.

Μετά από τρία χρόνια ήρθε τυχαία στη μονή ένας ξένος αδελφός που γνώριζε τον αββά Πινούφριο και τον αναγνώρισε αμέσως. Τα ρούχα όμως που φορούσε ο αββάς αλλά και η ταπεινή του δουλειά τον έκαναν να διστάζει να τον πλησιάσει. Κάποια ημέρα, ωστόσο, όλες οι αμφιβολίες του διαλύθηκαν και έπεσε στα πόδια του.

Όλοι οι μοναχοί ήταν απαρηγόρητοι όταν ο ξένος αδελφός τους ενημέρωσε για το ποιος ήταν στ' αλήθεια ο Πινούφριος. Ότι δεν ήταν μόνο μοναχός, αλλά και ιερέας! Έτσι, τον συνόδευσαν πίσω στο μοναστήρι του. Αλλά και πάλι έμεινε εκεί για πολύ λίγο. Ενοχλημένος

για μια ακόμα φορά από τις τιμές που του απέδιδαν και για τη θέση του ηγουμένου που του ξαναέδωσαν, έφυγε κρυφά και πέρασε στην Παλαιστίνη. Εκεί έγινε δεκτός ως δόκιμος και αρχάριος σε ένα μοναστήρι. Οι αρετές και η αξία του δεν έμειναν για πολύ κρυφές. Αφού και πάλι αποκαλύφθηκε η ταυτότητά του με τον ίδιο τρόπο, οδηγήθηκε για μια ακόμη φορά στο μοναστήρι του με τις πιο μεγάλες εκδηλώσεις σεβασμού και τιμής. Έτσι, αναγκάστηκε τελικά να δεχθεί να παραμείνει στη θέση του ηγουμένου που είχε.

Αχμέτ Κάλφας ο εξ Αγαρηνών

Στην Κωνσταντινούπολη ζούσε ένας Τούρκος άρχοντας και λεβέντης και τον έλεγαν Αχμέτ και είχε υψηλή θέση στο παλάτι. Εκεί είχε μια Ρωσίδα σκλάβα που ήταν χριστιανή ορθόδοξη. Κάθε Κυριακή μια άλλη γρια σκλάβα της έφερνε αντίδωρο και έτρωγε. Ο Αχμέτ τη ρώτησε τι τρώει κάθε Κυριακή πρωί και ευωδιάζει το στόμα της και εκείνη του μίλησε για τον Χριστό. Ο Αχμέτ πήγε στην εκκλησία να δει ο ίδιος με τα μάτια του τι συμβαίνει. Τότε είδε να βγαίνουν φωτεινές ακτίνες από τα χέρια του Πατριάρχη, όταν ευλογούσε τους πιστούς που έπεφταν επάνω στα κεφάλια τους. Εκείνο όμως, που πραγματικά τον συγκλόνισε, ήταν το ότι οι ακτίνες φώτιζαν μόνο τα κεφάλια των Χριστιανών και δε φώτιζαν το δικό του κεφάλι. Αποφάσισε τότε να γίνει χριστιανός και βαπτίσθηκε κρυφά από τους συμπατριώτες του.

Κάποια μέρα, καθώς με άλλους Τούρκους έτρωγαν και έπιναν έπιασαν την κουβέντα για το ποιο είναι το πιο σπουδαίο πράγμα πάνω στη γη. Τότε ρώτησαν και τον Αχμέτ. Κι αυτός απάντησε απ' την καρδιά του αυτό που πίστευε στ' αλήθεια: «Μεγαλύτερο απ' όλα είναι η πίστη των χριστιανών». Τότε οι Τούρκοι έπεσαν επάνω του, τον κτύπησαν, τον φυλάκισαν και στο τέλος, 3 Μαΐου του 1682, τον αποκεφάλισαν.

Άγιος Νικόλαος ο Πλανάς

Ο απλός και αγράμματος παπα-Νικόλας ήταν γέννημα-θρέμμα Ναξιώτης. Γεννήθηκε το 1851, είχε παππού ιερέα και από παιδί εκδήλωνε την αγάπη του για την Εκκλησία. Οι δυσκολίες της ζωής τον έφεραν με την οικογένειά του στην Αθήνα. Εκεί, πολύ νέος παντρεύτηκε αλλά η γυναίκα του πέθανε μόλις γεννήθηκε το παιδί τους, που το μεγάλωσε μόνος.

Το 1879 χειροτονείται διάκονος στον ναό Μεταμορφώσεως της Πλάκας, και μετά από πέντε χρόνια, πρεσβύτερος στο ταπεινό εκκλησάκι του Αγίου Ελισσαίου, στο Μοναστηράκι. Για πενήντα περίπου χρόνια (ως το

1932), ήταν ιερέας και στον ναό του Αγίου Παντελεήμονος, κοντά στον Ιλισσό ποταμό, και της ακόμη φτωχότερης και απόμερης τότε εκκλησίας του Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου του λεγόμενου «Κυνηγού», στη σημερινή οδό Βουλιαγμένης.

Ο παπα-Νικόλας ήταν άνθρωπος άκακος, απονήρευτος και βαθιά ταπεινός. Τις πρώτες γραπτές μαρτυρίες για τα χαρίσματα του παπα-Νικόλα που ήταν κρυμμένα κάτω από την απλότητα και την ταπείνωσή του, τις έχουμε από τον σύγχρονό του Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη, που ήταν ψάλτης του, στο εκκλησάκι του Αγίου Ελισσαίου: «Είναι ο ταπεινότερος των ιερέων και ο απλοϊκότερος των ανθρώπων..., είναι αξιαγάπητος, είναι απλοϊκός και ενάρετος».

Όσα χρήματα περνούσαν από τα χέρια του, αμέσως τα διοχέτευε στην ελεημοσύνη. Ως και νεαρούς διάκους βοηθούσε να σπουδάσουν. Πολλές φορές δεν είχε ούτε μια πεντάρα πάνω του. Χωρίς να το προσέξει κάποτε πήρε ένα αμάξι να τον πάει σε κάποιο σπίτι. Όταν έφθασαν και θέλησε να πληρώσει... κοιτάζει για χρήματα, ξανακοιτάζει, τίποτα. Βρέθηκε σε αμηχανία. Τότε του λέει ο αμαξάς: «Δεν είσαι συ ο εφημέριος του Αγίου Ιωάννη, ο παπα-Νικόλας;» - «Ναι, παιδί μου, εγώ είμαι». – «Έ, δεν θέλω λεφτά, μόνον την ευχή σου!».

Σε μια άλλη περίπτωση κάποιος, που του διάβασε κάποτε παράκληση, του έδωσε ως πληρωμή κάποιο σεβαστό ποσό, μέσα σε κλειστό φάκελο. Μόλις ο παπα-Νικόλας πήρε τον φάκελο, αμέσως τον έδωσε κλειστό σε μια φτωχή, που τον περίμενε να τελειώσει την παράκληση. Ο άνθρωπος που του τον έδωσε, ενοχλήθηκε. «Μα τον ευλογημένο», έλεγε, «να μην κοιτάξει καν τι του έδωσα!».

Από το πρωί μέχρι το βράδυ παρέμενε στον ναό. Για τροφή τού αρκούσε λίγο ψωμί και λίγα χόρτα, τα οποία μάζευε ο ίδιος, και κάποιες φορές, λίγο γάλα που του πρόσφεραν βοσκοί της ενορίας του. Έδειχνε μεγάλη υπομονή και αφάνταστη ψυχραιμία στις δοκιμασίες και τις δυσκολίες της ζωής.

Ο παπα-Νικόλας ζούσε μέσα στη χαρά της Θείας Ευχαριστίας, την οποία τελούσε ανελλιπώς κάθε ημέρα. Μεγάλη σημασία έδινε στην προσοχή και τη συγκέντρωση του νου κατά τη διάρκεια της προσευχής και της λατρείας. Στις διδασκαλίες του τόνιζε πολύ το σημείο αυτό.

Πέθανε το 1932 και ανακηρύχθηκε επισήμως ως άγιος το 1992. Εορτάζει στις 2 Μαρτίου.

Δραστηριότητες

1. Επισκεφθείτε τον ναό του/της πολιούχου αγίου/ας σας. Χωριστείτε σε δύο ομάδες: συγγραφείς και αγιογράφους. Εντοπίστε εικόνες με τη ζωή (και το μαρτύριο, αν υπάρχει) του αγίου ή της αγίας και με βάση αυτές συντάξτε το συναξάρι του (έτσι ονομάζει η Εκκλησία τη βιογραφία τους, «τον βίο και την πολιτεία τους», τη ζωή και το έργο των αγίων της, δηλαδή). Οι συγγραφείς θα γράψετε σύντομες ιστορίες, ενώ οι αγιογράφοι φτιάξτε με κολλάζ ή ζωγραφιές σκηνές από την ιστορία τους. Ενώστε τα και εκθέστε τα στο σχολείο!
2. Βρείτε την ιστορία του αγίου/της αγίας του οποίου/της οποίας το όνομα έχετε. Ταιριάζουν οι ζωές τους με τον ορισμό του αγίου που φτιάξατε στην τάξη;

3. Ιερά πρόσωπα στις θρησκείες του κόσμου

Μωάμεθ, ο απεσταλμένος του Αλλάχ

Ο Μωάμεθ είναι ο ιδρυτής της θρησκείας του Ισλάμ. Το όνομά του σημαίνει «ο ευλογημένος». Θεωρείται από τους μουσουλμάνους ο μεγαλύτερος και τελευταίος προφήτης.

Πέθανε το 632μ.Χ. στη Μεδίνα, αφού πρώτα είχε μεταμορφώσει τον ισλαμισμό σε μία φοβερή δύναμη. Είχε κατορθώσει να δημιουργήσει ένα θρησκευτικό κράτος που επεκτάθηκε με καταπληκτική ταχύτητα σε μια τεράστια έκταση.

Ραβίνος Ελιέζερ

Ο ραβίνος (δάσκαλος) Ελιέζερ (1700-1760) έζησε στην Πολωνία. Προσπάθησε να δώσει μια νέα πνοή στον Ιουδαϊσμό, ανανεώνοντας την ευσέβεια των απλών Ιουδαίων. Η προσπάθεια αυτή ονομάζεται Χασιδισμός (=ευσεβισμός) από τη λέξη χασίδ (=ευσεβής).

Τόνισε ότι είναι ανάγκη να ζει κάποιος ηθικά. Έδινε περισσότερη έμφαση στην εσωτερική στάση του ανθρώπου, στην προσωπική του σχέση με τον Θεό, παρά στη διανοητική επεξεργασία και κατανόηση της ιουδαϊκής παράδοσης.

Μολονότι οι ραβίνοι είναι δάσκαλοι και δεν θεωρούνται άγια ή ιερά πρόσωπα στον Ιουδαϊσμό, πολλοί από αυτούς αποτελούν σεβαστά και ξεχωριστά πρόσωπα στην παράδοσή του.

Δραστηριότητες

1. Υπάρχουν ομοιότητες των χριστιανών αγίων με τα ιερά πρόσωπα των άλλων θρησκειμάτων; Υπάρχουν διαφορές; Φτιάξτε όλοι μαζί μία λίστα.
2. Σκεφτείτε σε δυάδες, μετά σε τετράδες, και μετά όλοι μαζί:
3. Γιατί οι άνθρωποι σε διάφορες χώρες και θρησκείες σέβονται κάποια πρόσωπα τόσο που τα ανακηρύσσουν «ιερά»;
4. Γιατί θαυμάζουμε τους ανθρώπους που ξεχωρίζουν κάνοντας καλές πράξεις;

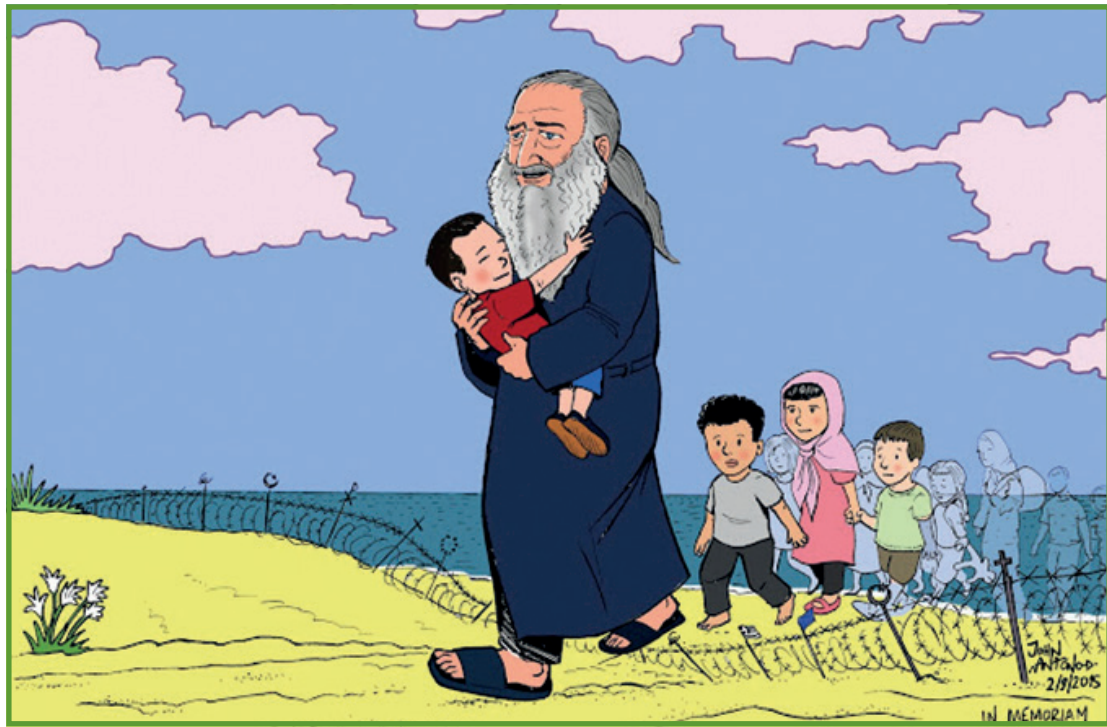
4. Σύγχρονοι αγωνιστές για τον συνάνθρωπο, τη δικαιοσύνη, την ειρήνη, το περιβάλλον

Ο παπα-Στρατής της Μυτιλήνης (1958-2015)

Ο παπά-Στρατής ήταν εφημέριος στον ναό του Αγίου Γεωργίου στο Κεράμι στην Καλλονή Λέσβου και η ψυχή της μη κυβερνητικής οργάνωσης «Αγκαλιά».

Ο παπά Στρατής είχε δημιουργήσει στην Καλλονή της Λέσβου ένα καταφύγιο για τους πρόσφυγες και μετανάστες που έφταναν στο νησί, προσφέροντάς τους ανακούφιση. Υπολογίζεται πως από το 2007 βοήθησε περίπου δέκα χιλιάδες ανθρώπους, συμπεριλαμβανομένων μερικών ντόπιων που ήρθαν σε δυσχερή οικονομική θέση.

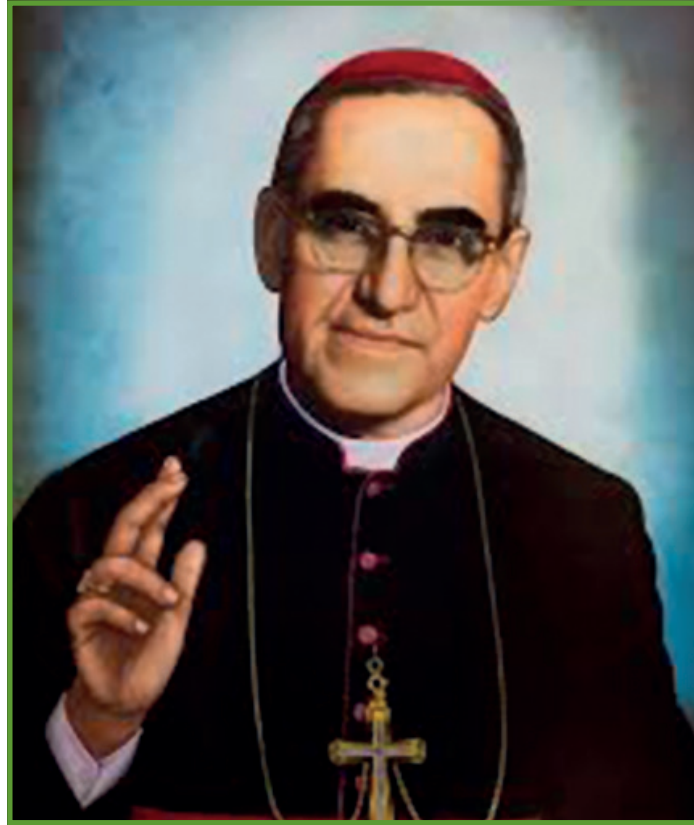

Έπασχε για χρόνια από μια αναπνευστική ασθένεια που τον ανάγκαζε να είναι μονίμως συνδεδεμένος με φιάλη οξυγόνου. Αυτό δεν τον εμπόδισε να βρίσκεται συνέχεια στους δρόμους της Λέσβου στηρίζοντας τους πρόσφυγες και μετανάστες. Η δράση του εξαπλώθηκε σε Ελλάδα και εξωτερικό.

«Έχω δει τα μικρά παιδιά με φουσκάλες στα πόδια τους και έγκυες γυναίκες που κρατούσαν τις κοιλιές τους και έκλαιγαν από τον πόνο», έλεγε θλιμμένος. «Αυτοί οι άνθρωποι δεν είναι μετανάστες, δεν επιλέγουν να έρθουν εδώ. Είναι τα παιδιά του πολέμου, που προσπαθούν να ξεφύγουν από τις σφαίρες», τόνιζε τους τελευταίους μήνες, καθώς στο νησί κατέφθαναν καθημερινά εκατοντάδες πρόσφυγες και μετανάστες.

«Σας προτρέπω να αγωνίζεστε όσο μπορείτε καθημερινά, για την ειρήνη και την αγάπη. Μόνο έτσι λεγόμαστε άνθρωποι», ήταν τα τελευταία του λόγια στην προσωπική του σελίδα στο Facebook.

Όσκαρ Ρομέρο (1917-1980)

Αρχιεπίσκοπος της Καθολικής Εκκλησίας στο Ελ Σαλβαντόρ.

Στάθηκε δίπλα στον λαό του κηρύττοντας κατά της φτώχειας και της κοινωνικής αδικίας. Καταδίκασε τη βία των ένοπλων δυνάμεων και τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από το καθεστώς της χώρας του. Εκτελέστηκε με ριπές τουφεκιού σε ένα μικρό παρεκκλήσι νοσοκομείου την ώρα που τελούσε τη θεία Λειτουργία. Την παραμονή της εκτέλεσής του απευθυνόταν στους φαντάρους και στους αστυνομικούς λέγοντας:

«Πριν από την εντολή να σκοτώσετε που δίνει ένας άνθρωπος, πρέπει να επικρατήσει ο νόμος του Θεού που λέει “ου φονεύσεις”. [...] Εν ονόματι του Θεού κι εν ονόματι τούτου του βασανισμένου λαού, που τα δάκρυά του φτάνουν μέχρι τον ουρανό, σας εκλιπαρώ, σας ικετεύω, σας διατάσσω: Σταματήστε την καταπίεση».

Μάρτιν Λούθερ Κινγκ (1929-1968)

Μαύρος προτεστάντης πάστορας, ειρηνιστής, που δεν πίστευε στη βία αλλά στην παθητική αντίσταση. Ήταν ο ηγέτης του αφροαμερικανικού κινήματος για τα πολιτικά δικαιώματα των μαύρων. Στις 28 Αυγούστου 1963, στη διάρκεια μιας εκδήλωσης, εκφώνησε ένα θυελλώδη λόγο, που συγκλόνησε τους χιλιάδες διαδηλωτές.

Ο λόγος αυτός, που άρχιζε με τη φράση «Έχω ένα όνειρο!», χαρακτηρίστηκε από πολλούς ένας απ' τους πιο εμπνευσμένους πολιτικούς λόγους όλων των εποχών. Ο λόγος αυτός, αποτελεί έναν ύμνο στην ελευθερία, την ισότητα και την αδελφοσύνη των ανθρώπων.

«[...] Έχω ένα όνειρο! Ότι μια μέρα στους κόκκινους λόφους της Τζόρτζια, οι γιοι των πρώτων σκλάβων και οι γιοι των πρώτων ιδιοκτητών θα μπορέσουν να καθίσουν μαζί στο τραπέζι της αδελφότητας.

Έχω ένα όνειρο! Ότι μια μέρα ακόμη και η Πολιτεία του Μισισίπι, μια έρημη πολιτεία, πνιγμένη από τη λάβρα της αδικίας και της καταπίεσης, θα μεταμορφωθεί σε μια όαση ελευθερίας και δικαιοσύνης.

Έχω ένα όνειρο! Ότι τα τέσσερα παιδιά μου μια μέρα θα ζήσουν σε ένα έθνος, όπου δε θα κρίνονται από το χρώμα του δέρματος τους, αλλά από το περιεχόμενο του χαρακτήρα τους.

Έχω ένα όνειρο σήμερα!

Έχω ένα όνειρο! Ότι μια μέρα η πολιτεία της Αλαμπάμα... θα μεταμορφωθεί σε μια πολιτεία, όπου τα μικρά μαύρα αγόρια και κορίτσια θα μπορέσουν να πιαστούν χέρι με χέρι με τα μικρά λευκά αγόρια και κορίτσια και να περπατήσουν μαζί, αδελφές και αδελφοί. [...]».

Μαχάτμα Γκάντι (1869-1948)

Ινδός πολιτικός, στοχαστής και αρχηγός του κινήματος για την ινδική ανεξαρτησία. Εμπνεύστηκε και κήρυξε τη μέθοδο της αντίστασης κατά των καταπιεστών χωρίς τη χρήση βίας. Η διδασκαλία του επηρέασε το διεθνές κίνημα για την ειρήνη. Δολοφονήθηκε από έναν φανατισμένο, έναν εθνικιστή συμπατριώτη του.

«Η μη-βία είναι η μεγαλύτερη δύναμη με την οποία έχει προικιστεί ο άνθρωπος. Η αλήθεια είναι ο μοναδικός του σκοπός. Διότι ο Θεός δεν είναι παρά η αλήθεια. Όμως δεν μπορεί κανείς να φτάσει στην αλήθεια, παρά μόνο μέσω της μη-βίας.

Εκείνο που διακρίνει τον άνθρωπο απ' όλα τα υπόλοιπα ζώα είναι ότι έχει τη δυνατότητα να μην είναι βίαιος. Μάλιστα, εκπληρώνει την αποστολή του μονάχα στον βαθμό που μπορεί να μην είναι βίαιος. Χωρίς αμφιβολία έχει προικιστεί με πολλά ακόμη χαρίσματα. Ωστόσο, εάν

αυτά δεν τεθούν στην υπηρεσία του κεντρικού του σκοπού –που είναι η καλλιέργεια του πνεύματος της μη-βίας– τον έλκουν πάλι στην κατάσταση του ζώου, από την οποία μόλις πρόσφατα έχει κατορθώσει να απαλλαγεί [...]

Μια ένοπλη σύρραξη ανάμεσα στα έθνη γεμίζει τις ψυχές μας με τρόμο. Αλλά ο οικονομικός πόλεμος δεν είναι προτιμότερος από αυτήν. Η πρώτη μοιάζει με χειρουργική επέμβαση, ενώ ο δεύτερος με παρατεταμένο μαρτύριο. Και οι συνέπειές του δεν είναι λιγότερο καταστροφικές από εκείνης (της ένοπλης σύγκρουσης, δηλαδή). Απλώς δεν του δίνουμε πολλή σημασία, γιατί έχουμε συνηθίσει τα θανατηφόρα αποτελέσματά του...

Από τη σκοπιά μου, έχω παρατηρήσει ότι όταν δεν αγγίζω την καρδιά των ανθρώπων δε μπορώ να καταφέρω τίποτα. Επιπλέον, παρατηρώ πως αν δεν ξεριζωθεί το μίσος, σε όλες του τις μορφές, ούτε ειρήνη μπορεί να εδραιωθεί, ούτε ελευθερία με ειρηνικά μέσα να επιτευχθεί [...]

Πρέπει να αφεθούμε ολοκληρωτικά στον νόμο της Αγάπης [...] Ο πόλεμος μπορεί να σταματήσει μονάχα όταν η ανθρωπότητα θα αφυπνιστεί σε τέτοιο σημείο, που θα συνειδητοποιήσει τον υπέρτατο Νόμο της Αγάπης, σε όλους τους τομείς της ζωής.

Μερικοί λένε πως η ώρα αυτή δε θα έρθει ποτέ. Εγώ, πάλι, μέχρι να πεθάνω, δε θα πάψω να πιστεύω πως θα έρθει».

Κείμενο δημοσιευμένο στις 8-11-1926

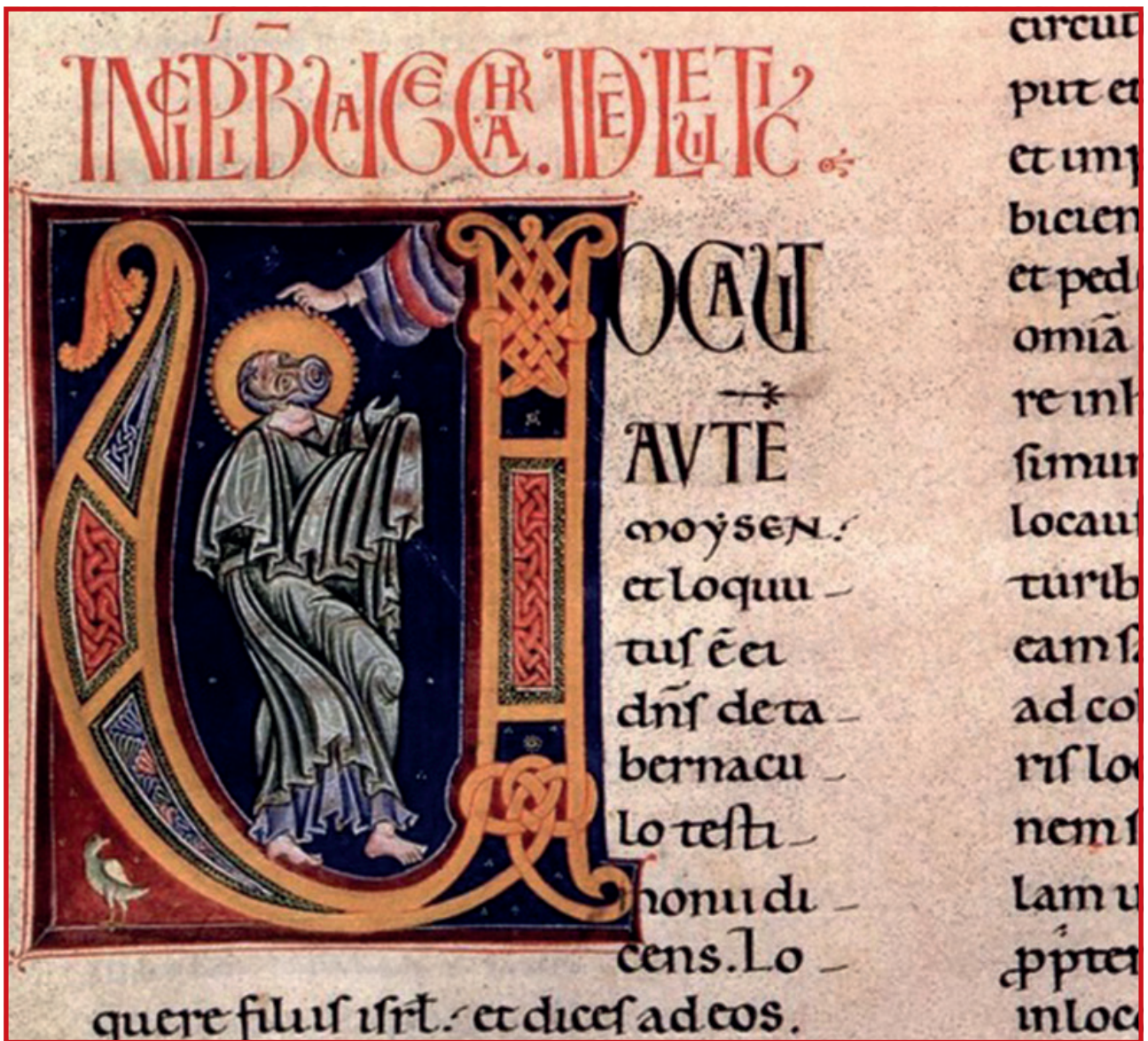
Δραστηριότητα

1. Επιλέξτε ένα από τα ιερά ή σεβαστά πρόσωπα της ενότητας και πάρτε του συνέντευξη!
 - Χωριστείτε σε δύο ομάδες, δημοσιογράφων και ιερών ή σεβαστών προσώπων.
 - Οι δημοσιογράφοι γράφουν μια σειρά ερωτήσεις προς τα ιερά ή σεβαστά πρόσωπα.
 - Τα επιλεγμένα πρόσωπα ξαναδιαβάζουν τις «βιογραφίες» τους προσεκτικά.
 - Κατά τη διάρκεια της συνέντευξης, ο/η δημοσιογράφος κρατάει σημειώσεις, και μετά το τέλος της ελέγχονται από τα πρόσωπα.
 - Η δυάδα καλύτερου δημοσιογράφου - προσώπου ανακηρύσσονται το δημοσιογραφικό δίδυμο της ημέρας, καθαρογράφουν τη συνέντευξη σε ένα πόστερ και την κρεμούν στην τάξη!

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 7:

Ιερά βιβλία

Λατινική Βίβλος με μινιατούρα 1100 μ.Χ.

Με λίγα λόγια

Τα κείμενα της Αγίας Γραφής αφηγούνται τον συναρπαστικό διάλογο και τη σχέση Θεού και ανθρώπου. Η

σχέση αυτή κορυφώνεται στο πρόσωπο και στο έργο του Χριστού. Η Παλαιά Διαθήκη είναι η προϊστορία της Εκκλησίας και η Καινή Διαθήκη είναι η ζωντανή ιστορία της, που είναι ανοικτή μέχρι τα έσχατα της ιστορίας, για να συμπεριλάβει και ολόκληρη τη δημιουργία.

Θρησκευτικά κείμενα υπάρχουν και σε άλλες θρησκείες του κόσμου. Θα επιχειρήσουμε να αναγνωρίσουμε τα ιερά τους κείμενα.

1. Αγία Γραφή: Ιερό βιβλίο των Χριστιανών

Ανοίγοντας την Αγία Γραφή είναι σα να μπαίνουμε σε μια μικρή βιβλιοθήκη! Τόσο πολλά βιβλία και με περίεργα ονόματα! Και τα δύο μέρη της Αγίας Γραφής, η Παλαιά και η Καινή Διαθήκη, είναι γεμάτα τίτλους και ονόματα που μας μεταφέρουν σε άλλα μέρη και εποχές.

Δραστηριότητα

1. Ησαΐας... Αββακούμ... Κατά Ματθαίον... Αποκάλυψη Ιωάννη...

Ανοίξτε μια Βίβλο και φτιάξτε μια λίστα με τα ονόματα που βλέπετε.

- Ποια από αυτά τα έχουν άνθρωποι της σημερινής εποχής στην Ελλάδα;
- Ποια ονόματα ήταν πιο συνηθισμένα παλιότερα;
- Ποια ονόματα είναι πιο συνηθισμένα σε άλλους τόπους, εκτός Ελλάδας;

ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ

ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

Τα βιβλία της Παλαιάς Διαθήκης που γράφτηκαν πριν τον ερχομό του Χριστού είναι 49.

Τα βιβλία της Καινής Διαθήκης που γράφτηκαν μετά Χριστόν είναι 27.

Μια ολόκληρη βιβλιοθήκη που μιλάει για το θέλημα το Θεού και τις δύο συμφωνίες (διαθήκες) που έκανε με τον Άνθρωπο, το δημιούργημά του.

Άλλα βιβλία είναι μεγάλα κι άλλα μικρά. Άλλα είναι γραμμένα σαν ιστορίες και άλλα σαν ποιήματα ή επιστολές που στέλνουμε σε αγαπητά μας πρόσωπα.

Δραστηριότητες

1. Η Βίβλος περιέχει διάφορα είδη γραφής: Ιστορίες, ποιήματα, νόμους, παροιμίες, και προφητείες.

Χωριστείτε σε 5 ομάδες. Η κάθε ομάδα αναλαμβάνει ένα είδος (για παράδειγμα προφητείες). Έχετε μπροστά σας ένα μικρό πόστερ, χωρισμένο στα δύο. Σε αυτό, βάλτε τίτλο το είδος που αναλάβατε και χωρίστε το υπόλοιπο χαρτί στα δύο. Συμπληρώστε στα δύο κενά, τα παρακάτω:

Βρείτε, με τη βοήθεια του δασκάλου/της δασκάλας σας αυτό το είδος μέσα στη Βίβλο. Σε ποια Διαθήκη το συναντάμε περισσότερο; Σε ποιο βιβλίο της;

Σαν ομάδα, σκεφτείτε και γράψτε ένα παράδειγμα του είδους που αναλάβατε, αυτή τη φορά για την τάξη σας. Για παράδειγμα, μια ιστορία από την τάξη σας, ένα ποίημα, μια επιστολή.

2. Διαβάστε τα παρακάτω αποσπάσματα από την Αγία Γραφή. Σε ποιο είδος ανήκει το καθένα;
 - **Να, έρχονται ημέρες και θα ανεγείρω στον Δαβίδ έναν δίκαιο βλαστό και θα βασιλεύσει ένας δίκαιος βασιλιάς και θα ευημερήσει και θα εκτελέσει κρίση και δικαιοσύνη επάνω στη γη. (Ιερεμίας, Π. Διαθήκη)**
 - **Οι ειδωλολατρικοί λαοί, τους οποίους εσύ (λαέ) θα κληρονομήσεις, θέλουν να ακού-**

ουν και να συμβουλευόνται σημάδια και μαντείες. Σε εσένα όμως δεν εδίδαξε ούτε επιτρέπει ο Κυριος ο Θεός σου τέτοιες μαγείες. (Δευτερονόμιο, Π. Διαθήκη)

- Εγώ ο Ιωάννης, ο αδελφός σας και συμμετοχος μέσα στη θλίψη και στη βασιλεία και στην υπομονή με τον Ιησού, ήμουν στο νησί που καλείται Πάτμος, εξαιτίας του λόγου του Θεού και της μαρτυρίας για τον Ιησού. Ήρθα σε πνευματική έκσταση κατά την ημέρα του Κυρίου και άκουσα πίσω μου φωνή μεγάλη σαν σάλπιγγα να λέει: «Ό,τι βλέπεις γράψε το σε βιβλίο και στείλε το στις επτά εκκλησίες: στην Έφεσο και στη Σμύρνη και στην Πέργαμο ... (Η Αποκάλυψη του Ιωάννη, Κ. Διαθήκη)**

Ποια είδη κειμένων της Αγίας Γραφής αναφέρονται σε πραγματικά γεγονότα, και ποια σε μη πραγματικά;

- 3. Παλιότερα αλλά και σήμερα, όταν οι άνθρωποι ήθελαν να αμφισβητήσουν κάτι που άκουγαν, ρωτούσαν «αυτό πού το είδες γραμμένο;». Γιατί οι άνθρωποι ειδικά παλαιότερων καιρών έδιναν τέτοια σημασία σε πράγματα που έβλεπαν γραμμένα;**

Ιδεοθύελλα στην τάξη! Γιατί έχει σημασία οι κανόνες μιας θρησκείας να υπάρχουν σε γραπτή μορφή, σε ιερά βιβλία; Γιατί να μην είναι προφορικοί ή ζωγραφιές;

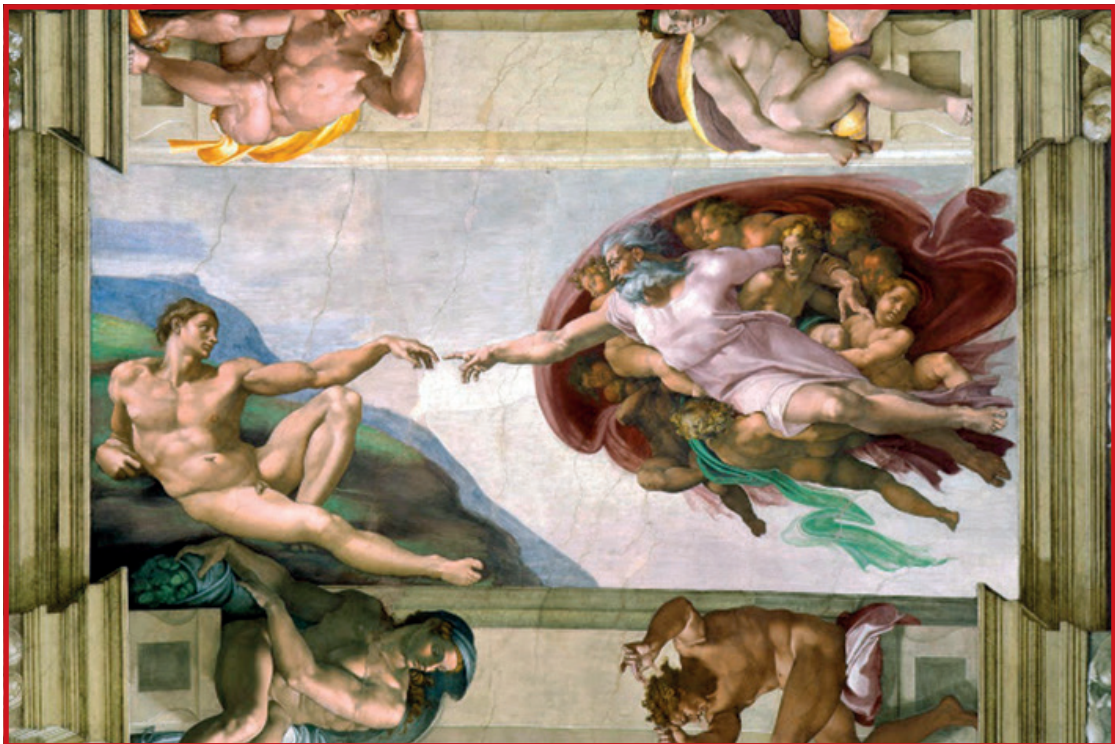
Για τους χριστιανούς η Αγία Γραφή είναι το ιερό τους βιβλίο. Ωστόσο δεν είναι μόνο οι χριστιανοί που τη διαβάζουν. Πολλοί πιστοί και άλλων θρησκειών τη θεωρούν ως ένα σπουδαίο βιβλίο που το σέβονται και το μελετούν.

Όποιο μουσείο κι αν επισκεφτούμε στην Ελλάδα, στην Ευρώπη αλλά και σ' όλο τον κόσμο θα διαπιστώσουμε ότι πολλοί καλλιτέχνες έχουν εμπνευστεί από τις ιστορίες και τα πρόσωπα της Αγίας Γραφής. Το ίδιο ισχύει και για άλλα είδη τέχνης: τη λογοτεχνία, τη μουσική, το θέατρο, τον κινηματογράφο. Για όλους τους λαούς της Ευρώπης η Αγία Γραφή μπορεί να θεωρηθεί όχι μόνο κοινή πολιτιστική τους κληρονομιά, αλλά και πηγή του πολιτισμού τους.

Συχνά, χρησιμοποιούμε γι' αυτήν τη λέξη «Βίβλος». Η λέξη προέρχεται από το όνομα μιας πόλης της Φοινίκης, της Βύβλου, όπου γινόταν επεξεργασία και εμπόριο παπύρου, πάνω στον οποίο οι άνθρωποι εκείνης της εποχής έγραφαν τα κείμενά τους. Έτσι, κατέληξε το όνομα της πόλης να σημαίνει στα ελληνικά «βιβλίο» και η λέξη «Βίβλος» να σημαίνει το «βιβλίο των βιβλίων», δηλαδή την Αγία Γραφή.

Το Ευαγγέλιο που ανήκε στον Ρώσο Τσάρο Ιβάν τον Τρομερό, 1571

Ο Θεός δημιουργεί τον Αδάμ, Μιχαήλ Άγγελος, 16ος αι.

Δραστηριότητες

- 1. Αναφέρετε στην τάξη και γράψτε στον πίνακα ονόματα έργων τέχνης εμπνευσμένα από την Αγία Γραφή.
Χωριστείτε σε ομάδες η καθεμία από τις οποίες θα επικεντρωθεί σε ένα είδος τέχνης, π.χ. γλυπτική ή χρυσοχοΐα. Σε ένα πόστερ φτιάξτε ένα κολλάζ με εικόνες ή αποσπάσματα από τα έργα που σας έκαναν μεγαλύτερη εντύπωση!**
- 2. Συζητήστε στην τάξη: Ποιοι ήταν οι λόγοι για τους οποίους πολλοί μεγάλοι καλλιτέχνες αναφέρθηκαν στην Αγία Γραφή στα έργα τους;**
- 3. Μελετήστε την περίπτωση του Μιχαήλ Αγγέλου, του μεγάλου αναγεννησιακού ζωγράφου, του οποίου τα περισσότερα έργα ήταν απεικονίσεις από την Αγία Γραφή.**

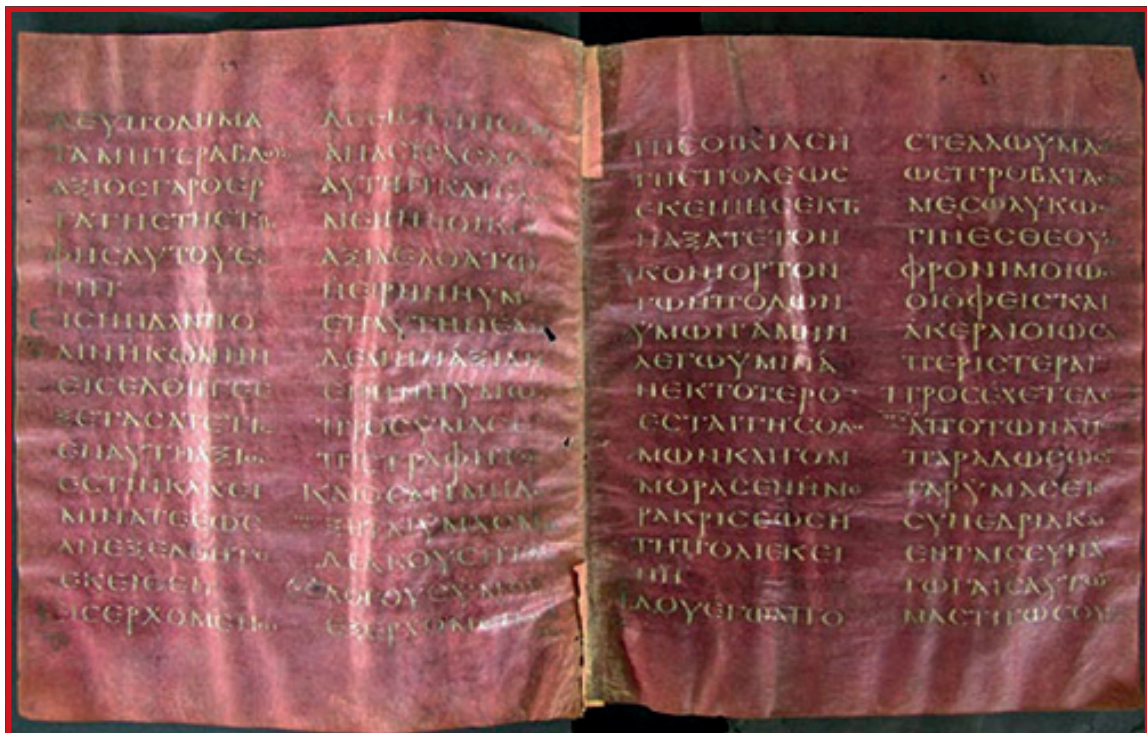
Τετραευάγγελο 12ου αι μ.Χ. από τις Σέρρες

Μικρο-βιβλίο των Ψαλμών (38 x 32 χιλιοστά),
Γαλλία, 850-875 μ.Χ.

Γιγαντόβιβλος (58 x 39 εκ.), περίπου 25 κιλά, 1135, Αγγλία.

Βυζαντινός Πορφύρος κώδικας (Καινή Διαθήκη) με ασημένα γράμματα, 6ος αι μ.Χ.

Δραστηριότητες

1. Πριν την εφεύρεση της τυπογραφίας, τα βιβλία ήταν γραμμένα και φτιαγμένα στο χέρι. Αναζητήστε πληροφορίες για τα γραφεία βιβλίων ή σκριπτόρια στα μεγάλα μοναστήρια.
2. Το πρώτο βιβλίο που εκτύπωσε ο εφευρέτης της τυπογραφίας, ο Γκούτενμπεργκ, ήταν η Αγία Γραφή. Ποιοι λόγοι τον οδήγησαν σε αυτή την επιλογή;

2. Η Αγία Γραφή μιλάει για τον Θεό και τη σχέση του με τον άνθρωπο

Ο Θεός: δημιουργός του κόσμου και του ανθρώπου

Η δημιουργία του Αδάμ, ψηφιδωτό του 12ου αι μ.Χ., Παλέρμο

Στην αρχή ο Θεός δημιούργησε τον ουρανό και τη γη. Πριν από τη δημιουργία του ουρανού και της γης δεν υπήρχε τίποτα. Υπήρχε μόνο η παντοδυναμία και η απέραντη αγάπη του Θεού.

Στη συνέχεια ο Θεός διατάζει να γίνει το φως: «Γεννηθήτω φως!» Και έγινε το φως. Ύστερα χώρισε τη γη από τα άλλα ουράνια σώματα, καθώς και τις στεριές από τις θάλασσες. Διέταξε να φυτρώσουν τα φυτά, να φανεί ο ήλιος, το φεγγάρι, τ' αστέρια. Ύστερα είπε και δημιουργήθηκαν τα ψάρια και τα άλλα υδρόβια ζώα, καθώς και τα πουλιά και όλα τα ζώα της στεριάς. Σε όλα αυτά τα δημιουργήματα του Θεού, που έγιναν από το τίποτα, έπαιξε ρόλο μονάχα ο λόγος του, η δημιουργική του φωνή. Είπε κι έγιναν!

Την έκτη μέρα, τελευταίο απ' όλα τα πλάσματα, δημιούργησε ο Θεός τον άνθρωπο. Χωρίς αυτόν έβλεπε πως ο κόσμος είναι άδειος. Σαν να μην είχε νόημα. Έτσι γεννήθηκε από την αγάπη του Θεού ο άνθρωπος.

Ενώ για τα άλλα δημιουργήματα ο Θεός χρησιμοποίησε μόνο τον λόγο, δηλαδή έγιναν όλα με μια διαταγή του, για τον άνθρωπο έσκυψε με στοργή ο Θεός, έφτιαξε πηλό και τον έπλασε. Ύστερα του φύσηξε στο στόμα του «πνοή ζωής» και ο άνθρωπος έγινε μια ζωντανή ύπαρξη με ψυχή και πνεύμα. Όλοι οι άνθρωποι έχουν ένα κομμάτι από την αναπνοή του Θεού μέσα τους.

Ύστερα ο Θεός πήρε από την πλευρά του ανθρώπου κι έπλασε τη γυναίκα, γιατί δεν ήθελε να τον αφήσει μόνο μέσα σε όλη αυτή την απέραντη και θαυμάσια δημιουργία.

Τον άντρα τον ονόμασε ο Θεός Αδάμ, που θα πει χωμάτινος, πήλινος. Τη γυναίκα Εύα, που θα πει ζωή. Αυτοί οι δύο άνθρωποι, οι πρωτόπλαστοι όπως ονομάστη-

καν, ήταν το τελειότερο δημιούργημα του Θεού, «εικόνα και ομοίωση» του Θεού.

Ο Θεός ευλόγησε όλα του τα δημιουργήματα. Ιδιαίτερα ευλόγησε τους ανθρώπους, που τους είχε προικίσει με το λογικό και την ελευθερία να κάνουν το καλό. Τους αγάπησε βαθιά και δεν τους άφησε μονάχους στην τύχη τους. Τους έφερε για να ζήσουν στον Παράδεισο, ένα απέραντο μαγευτικό περιβόλι.

Σπίνος, Παραδοσιακό τραγούδι

Σε φουντωμένο δέντρου κλωνάρι
κάθεται σπίνος και κελαϊδεί
τόση ακούει τέρψη και χάρη
και πλησιάζει ένα παιδί

**Σπίνε, μ' αρέσει το ψάλσιμό σου
τα λέγεις όλα, όλα καλά,
μα ποιος είναι διδάσκαλος σου,
που σου μαθαίνει τα μουσικά;**

**Μάθε παιδάκι διδάσκαλός μου
που μου μαθαίνει τη μουσική
είναι ο Πλάστης όλου του κόσμου
η Πρόνοιά Του η πατρική.**

**Είπα στη μυγδαλιά: «Αδερφή, μίλησέ μου για το
Θεό». Κι η μυγδαλιά άνθισε.**

N. Καζαντζάκης, Ο Φτωχούλης του Θεού

Δραστηριότητες

1. **Ακούστε το παραδοσιακό τραγούδι «ο σπίνος». Χωριστείτε σε τρεις ομάδες ψαλτών:**

- ομάδα αφηγητή
- ομάδα παιδιού
- ομάδα σπίνου

και τραγουδήστε το τραγούδι. Δε μοιάζει με ψαλμό; Τέτοιου είδους τραγούδια λέγονται και ψαλτοτράγουδα.

2. Σε δυάδες διαβάστε και συζητήστε το απόσπασμα του Καζαντζάκη για τη μυγδαλιά. Τι μπορεί να σημαίνει; Πείτε την άποψή σας σε όλη την τάξη.
3. Φέρτε στο μυαλό σας το σπουδαιότερο πράγμα που έχετε δημιουργήσει: ένα ποίημα, μια ζωγραφιά, ένα αντικείμενο, ή ό,τι άλλο.

Δώστε φωνή στο δημιούργημά σας. Τι θα έλεγε σε εσάς, τον/τη δημιουργό του; Γράψτε ένα μικρό κείμενο, ποίημα, τραγούδι.

Ο άνθρωπος με ποιους τρόπους μιλά στον Θεό, τον Δημιουργό του;

Ο Θεός δίπλα στον άνθρωπο

Ποιμένας μου ο Κύριος
και δεν θα στερηθώ.
Σε πράσινα λιβάδια με αναπαύει,
με πάει σε νερά δροσιστικά.
Ανανεώνει τη ζωή μου,
στον δρόμο το σωστό με οδηγεί
για να δοξάζεται το όνομά του.
Αν πορευτώ μες σε θανατερό σκοτάδι,
κακό κανένα δε φοβάμαι,
γιατί μαζί μου, Κύριε, είσαι εσύ·
η γκλίτσα και το ρόπαλό σου

μου δίνουν σιγουριά.

Τραπέζι μπρος μου ετοιμάζεις

αντίκρυ στους εχθρούς μου·

μυρώνεις το κεφάλι μου με λάδι,

και ξεχειλίζει το ποτήρι μου.

Ναι, η καλοσύνη κι η αγάπη

θα 'ναι μαζί μου όλες τις μέρες της ζωής μου·

και στου Κυρίου θα κατοικώ τον οίκο παντοτινά.

Ψαλμός 23

Δραστηριότητες

1. Και η Παλαιά και η Καινή Διαθήκη είναι γεμάτες εικόνες απέραντης αγάπης. Μια χαρακτηριστική τέτοια εικόνα είναι η εικόνα του ποιμένα, του βοσκού δηλαδή, με τα πρόβατά του. Όπως και στον καιρό του Δαβίδ, στην Ιουδαία της εποχής του Ιησού αυτή ήταν μια εικόνα που θα γνώριζαν όλοι οι άνθρωποι που τον άκουγαν:
Είπε ο Ιησούς: «Εγώ είμαι ο ποιμένας ο καλός. Ο ποιμένας ο καλός τη ζωή του θυσιάζει για χάρη των προβάτων. Εγώ είμαι ο ποιμένας ο καλός, και γνωρίζω τα δικά μου και με γνωρίζουν τα δικά μου, καθώς με γνωρίζει ο Πατέρας κι εγώ γνωρίζω τον Πατέρα. Και τη ζωή μου θυσιάζω για χάρη των προβάτων. Και άλλα πρόβατα έχω που δεν είναι από την αυλή αυτή. Κι εκείνα πρέπει να φέρω, και τη φωνή μου θα ακούσουν, και θα γίνουν ένα ποίμνιο, ένας ποιμένας. (Κατά Ιωάννη Ευαγγέλιο)

Πολύ συχνά ο Ιησούς εικονίζεται με ένα αρνάκι.
Τι συμβολίζει;

2. Εκτός από την εικόνα του βοσκού, ποιες άλλες παρομοιώσεις ή εικόνες υπάρχουν στην Αγία Γραφή για τον Θεό; Διαβάστε τα επόμενα κείμενα (3 ως 7) και υπογραμμίστε τις βασικότερες. Συζητήστε όλοι μαζί: γιατί επέλεξαν αυτές οι συγγραφείς;

Η ανάγκη του ανθρώπου να πλησιάσει τον Θεό

Σαν που διψάει το μικρό ελαφάκι
στα νερά κοντά και τρέχει,
έτσι ποθεί κι εσένα η καρδιά μου, Κύριε.
Δίψασε η ψυχή μου το Θεό,
Εσένα που είσαι η ζωή και το φως.
Πότε θ' ανοίξω ένα πρωί τα μάτια μου
και θα δω το πρόσωπό Σου;
Αυτός ο πόθος και η δίψα μου η μεγάλη να Σε δω
γεμίζουν δάκρυα τα δυο μου μάτια.
Κι αυτά τα δάκρυα πολλές φορές είναι το ψωμί που
τρώγω.
Θέλω να Σε δω, Κύριε,
έτσι καθώς φορείς για ιμάτιο το φως,
έτσι καθώς απλώνεις τον ουρανό από πάνω μας σαν
στέγη.
Τα παλάτια Σου θα 'ναι ακουμπισμένα
και θεμελιωμένα πάνω σε νερά.
Και γι' άρμα Σου τα σύννεφα θα 'χεις.

Οι φτερούγες των ανέμων θα Σε μεταφέρουν
στις απέραντες εκτάσεις του κόσμου.
Κοντά και γύρω από τον θρόνο Σου
Σε υπηρετούν πυρός φλόγα οι άγγελοί Σου ...
Α, Κύριε, Κύριε ... η νεανική καρδιά μου Σε ποθεί.
Τρέχει και λαχταράει να ξεδιψάσει
σαν το μικρό το ελάφι στα νερά κοντά ...

Ψαλμός 43

Η παρουσία του Θεού δίπλα στον άνθρωπο

Τότε ο Κύριος είπε στον Ηλία: «Βγες έξω και στάσου
στο βουνό ενώπιόν μου» -εκείνη τη στιγμή θα διάβαινε
ο Κύριος.

Μεγάλος άνεμος και δυνατός έσχιζε τα βουνά και σύ-
ντριβε τους βράχους στο πέρασμά του, αλλά ο Κύριος
δεν ήταν σ' εκείνον τον άνεμο.

Μετά τον άνεμο έγινε σεισμός, αλλά ούτε στον σεισμό
ήταν ο Κύριος.

Μετά τον σεισμό ήρθε φωτιά, αλλά ούτε στη φωτιά ήταν
ο Κύριος.

Και μετά τη φωτιά ακούστηκε ένας ήχος από ελαφρό
αεράκι.

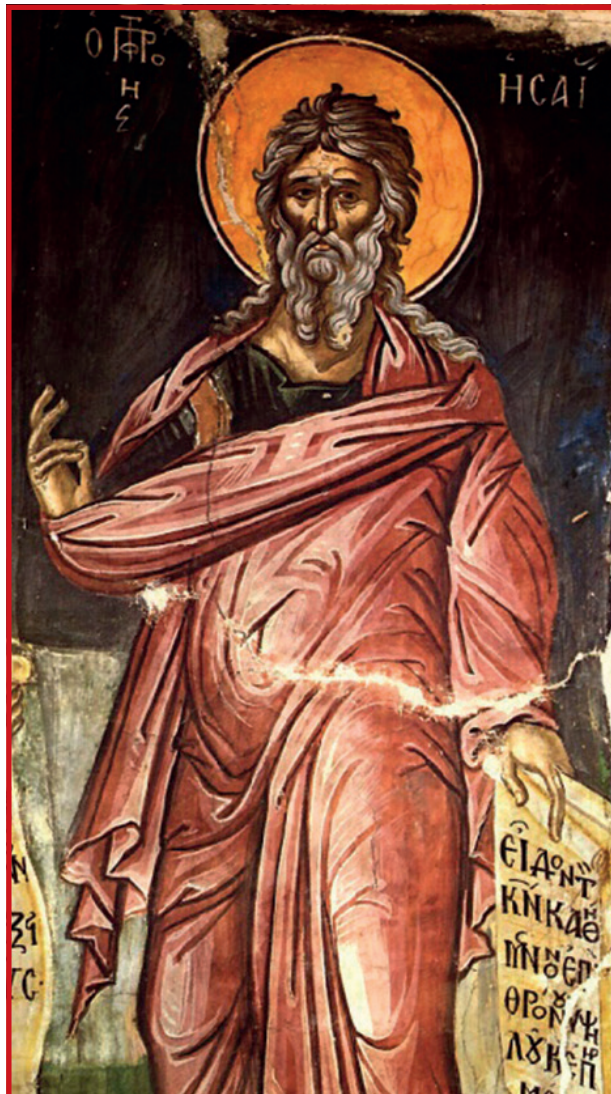
Μόλις το άκουσε ο Ηλίας, σκέπασε το πρόσωπό του με
τον μανδύα του και βγήκε και στάθηκε στην είσοδο της
σπηλιάς. Τότε άκουσε μια φωνή να του λέει: «Τι ζητάς
εδωπέρα, Ηλία;».

Α' Βασιλέων 19, 11-13

Δραστηριότητα

1. Τι συναισθήματα προκαλούν η θύελλα, ο σεισμός και η φωτιά; Ποια το αεράκι; Γιατί ο Θεός δεν επέλεξε να φανερωθεί με τα τρία πρώτα, αλλά με το αεράκι;

Ο Θεός σαν πατέρας και προστάτης

Θα θυμηθώ Κύριε, τις καλοσύνες σου,
εκείνες που μας κάνουν να σε υμνούμε·

όλα όσα έπραξες για μας,
την πλούσια αγαθότητα που έδειξες στον Ισραήλ
χάρη στο έλεός σου,
που ευεργεσίες σκορπίζει.
Είπες: «Αλήθεια είναι λαός μου αυτοί,
είναι παιδιά μου που δε θ' απιστήσουν».
Κι έτσι έγινες σωτήρας μας...
Εσύ είσαι ο Πατέρας μας.
Αλήθεια, ο Αβραάμ δεν μας γνωρίζει,
κι ο Ιακώβ δεν μας αναγνωρίζει.
Εσύ είσαι, Κύριε, ο Πατέρας μας!
Απ' τους αιώνες τ' όνομά σου, είναι
«ο Λυτρωτής μας».

Ησαΐας 63, 16

Ο Χριστός ως φως του κόσμου

Τότε ο Ιησούς τούς μίλησε πάλι και τους είπε: «Εγώ είμαι το φως του κόσμου· εκείνος που με ακολουθεί δε θα πλανιέται μέσα στο σκοτάδι, αλλά θα έχει το φως που φέρνει στη ζωή».

Ιωάννης 8, 12

Δραστηριότητα

- 1. Ιδεοθύελλα στην τάξη! Σε ποιες περιστάσεις της ζωής των χριστιανών χρησιμοποιείται το φως; Γεμίστε τον πίνακα με ιδέες!**

Η ζωή των χριστιανών κατά το παράδειγμα του Χριστού

(Γράφει ο Απόστολος Παύλος): Γεμίστε την καρδιά μου με χαρά ζώντας με ομόνοια, έχοντας την ίδια αγάπη μεταξύ σας, έχοντας όλοι μία ψυχή, ένα φρόνημα. Μην κάνετε τίποτα από ανταγωνισμό ή από ματαιοδοξία, αλλά με ταπεινοφροσύνη ας θεωρεί ο καθένας ανώτερό του τον άλλο. Ας μη φροντίζει ο καθένας σας μόνο για ό,τι ενδιαφέρει τον ίδιο, αλλά και για ό,τι ωφελεί τους άλλους. Να υπάρχει μεταξύ σας το ίδιο φρόνημα που είχε κι ο Ιησούς Χριστός...

Φιλιπησίους 2, 2-5

Η ΤΕ.ΝΑ.ΚΑ. (Τανάκ) των Εβραίων (Νόμος, Προφήτες, Αγιόγραφα)

Όλα τα βιβλία της Τανάκ σε πάπυρο, όπως υπάρχουν στις συναγωγές

Η ιερή γραφή των Εβραίων αποτελείται από τα είκοσι τέσσερα βιβλία της Βίβλου και είναι γνωστή ως ΤΑΝΑΚ* από τα αρχικά των τριών ενοτήτων από τις οποίες αποτελείται. Οι ενότητες αυτές είναι οι εξής:

- α) η Τορά που περιέχει τα πέντε πρώτα βιβλία της Βίβλου, την Πεντάτευχο ή τον Νόμο,
- β) τα βιβλία των Προφητών και
- γ) τα υπόλοιπα βιβλία, τα λεγόμενα Αγιόγραφα.

* Στα εβραϊκά: «Τοράχ νέμπι'ιμ βε κετουβίμ» (εν συντομία ΤΑΝΑΚ), δηλαδή στα ελληνικά «ο Νόμος, οι Προφήτες και οι Γραφές».

Η Τορά, σήμερα, αντιπροσωπεύει ολόκληρη την εβραϊκή διδασκαλία, από την αρχή της Βίβλου ως τις μέρες μας.

Ραββίνος διαβάζει την Τορά στη συναγωγή

Γραφέας ελέγχει αντίγραφο της Τορά

בראשית GENESIS

בראשית א CAPUT I.

א

2 א בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ: והארץ
היתה תהו ובהו וחשך על-פני תהום ורוח אלהים מרחפת
3 על-פני המים: ונאמר אלהים יהי אור ויהי-אור: וברא
4 אלהים את-האור ביי-טוב ויבדל אלהים בין האור ובין
החשך: ויקרא אלהים | לאור יום ולחשך קרא לילה ויהי-
ה ערב ויהי-בקר יום אחד:
פ

6 ונאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים
למים: ויעש אלהים את-הרקיע ויבדל בין המים אשר
7 מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע ויהי-כן:
8 ויקרא אלהים לרקיע שמים ויהי-ערב ויהי-בקר יום
שני:
פ

9 ונאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים אל-מקום אחד
ותראה היבשה ויהי-כן: ויקרא אלהים | ליבשה ארץ
ולמקנה המים קרא ימים וברא אלהים ביי-טוב: ונאמר
11 אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי
עשה פרי למינו אשר זרעו-בו על-הארץ ויהי-כן: ותוצא
12 הארץ דשא עשב מזריע זרע למינהו ועץ עשה-פרי אשר
זרעו-בו למינהו וברא אלהים ביי-טוב: ויהי-ערב ויהי-
13 בקר יום שלישי:
פ

14 ונאמר אלהים יהי מארת ברקיע השמים להבדיל בין היום
ובין הלילה והיו לאתל ולמועדים ול ימים ושנים: והיו
16 למארת ברקיע השמים להאיר על-הארץ ויהי-כן: ויעש

אלהים

v. 1. ב רבמי v. 11. בס"א ברביע

Η Γένεση στα εβραϊκά

Δραστηριότητα

1. Κάντε μια σύντομη έρευνα σε βιβλία ή στο διαδίκτυο:
 - Ποια άλλα ιερά βιβλία υπάρχουν στις θρησκείες του κόσμου;
 - Υπάρχουν θρησκείες χωρίς ιερό βιβλίο; Τι έχουν αντί για αυτό;

3. Τα ιερά βιβλία θρησκειών του κόσμου

Το Κοράνιο των Μουσουλμάνων

Η λέξη Κοράνιο προέρχεται από τη λέξη καράα, που σημαίνει «διαβάζω, αφηγούμαι», δηλαδή Κοράνιο = αφήγηση, ανάγνωσμα. Για τους μουσουλμάνους αποτελεί τον λόγο του Θεού, που μεταδόθηκε από τον αρχάγγελο Γαβριήλ στον προφήτη Μωάμεθ. Το Κοράνιο πέτυχε να δώσει στους Άραβες την ευκαιρία να γίνουν μια κοινωνία που ανήκει στην κοινότητα «των λαών του βιβλίου» (των Εβραίων με την Τορά και των Χριστιανών με το Ευαγγέλιο).

Το Κοράνιο θεωρείται από τους Μουσουλμάνους ότι είναι αντίγραφο από το ουράνιο βιβλίο, το οποίο βρίσκεται πάντοτε μπροστά στον Θεό και περιέχει το θέλημά του. Είναι γεμάτο με πρακτικές οδηγίες και νόμους που ρυθμίζουν όλες τις πλευρές της οικογενειακής και κοινωνικής ζωής.

Είναι γραμμένο στα Αραβικά, και μάλιστα σε επίσημα Αραβικά παλιότερης εποχής.

Ο Αρχάγγελος Γαβριήλ παραδίδει το Κοράνιο στον Μωάμεθ. Οι εικονίσεις του Προφήτη στα βιβλία είναι σπάνιες και συχνά το πρόσωπό του είναι καλυμμένο.

Μικρογραφία σε περσικό χειρόγραφο του 1337.

Μικρογραφία σε τουρκικό χειρόγραφο του 17ου αιώνα.

Δραστηριότητα

1. Τα αραβικά γράφονται από τα δεξιά στα αριστερά, αντίστροφα, δηλαδή, από τα ελληνικά και τις άλλες ευρωπαϊκές γλώσσες. Δοκιμάστε να γράψετε το όνομά σας και τη σημερινή ημερομηνία αντίστροφα!

Προσκυνητές Lindisfarne

www.independent.co.uk

Βαλίτσες:

www.porcupine-kilkiss.blogspot.gr

Το μαύρο ψαράκι

www.blog.public.gr

Το μεγάλο ταξίδι του Μελένιου

www.public.gr

Καραβάκι

www.liaskos.eu

Καβάφης

www.frapress.gr

Υπογραφή Καβάφη

www.wikimedia.commons.org

Διάβαση Ερυθράς Θάλασσας

www.pinterest.com

Μαριάμ

Υλικό ΙΕΠ

Οι Ισραηλίτες συλλέγουν μάννα, Roussin

www.tovima.gr

Χάρτης Εξόδου

www.users.sch.gr

Ιωνάς, J. A. Swanson

www.pinterest.com

Ιωνάς:

www.pinterest.com

Ορθόδοξη εικόνα Ιωνά

Υλικό ΙΕΠ

Ιωνάς στο Κοράνιο

www.artbible.info

Χάρτης Παλαιστίνης

www.users.sch.gr

Ιησούς, Ανδρέας και Πέτρος

www.diakonehna.gr

Περιοδείες Παύλου

www.el.wikipedia.org

Μαριλένα και Κων/νος Μαραγκός

www.peoplegreece.com

Χάρτης Αγίου Ορους

www.orthodoxwiki.org

Μεγίστη Λαύρα

www.monasOria.gr

Σκήτη Άγ. Όρος

www.fdathanasiou.wordpress.com

Μετέωρα

www.discovergreece.com

Ναός Γέννησης

Υλικό ΙΕΠ

Ιορδάνης

Υλικό ΙΕΠ

Παιδιά-Φάτιμα

www.mixanitouxronou.cy

Άγαλμα Φάτιμα

www.enr8list.com

Ψηφιδωτό Παναγίας Λούρδης

hWp://365rosaries.blogspot.gr

Σπηλιά Παναγίας Λούρδης

www.en.wikipedia.org

Σαντιάγο ντε Κομποστέλα

www.spain.info

Δρόμοι προσκυνήματος Σαντιάγο

www.thedancingpilgrim.wordpress.com

Προσκυνητές Σαντιάγο

www.espanja.com

Ιερουσαλήμ:

www.abouickets.gr

Μέκκα

Υλικό ΙΕΠ

Προσκυνητές Μέκκα

www.aljazeera.com

Πάτμος

<http://www.kathimerini.gr/771352/article/ta3idia/sthn-ellada/h-patmos-apokalyptetai>

Παναγία Σουμελά

<http://www.pontos-news.gr/timeline/109023/panagia-soymela>

Το θεοφόρο σύνταγμα των Αγίων Γεωργίων

http://agiosgeorgios57.blogspot.gr/2013/03/blog-post_7.html

Οι μαθητές του Χριστού

<http://www.diakonima.gr/2014/06/29/>

Ο Χριστός σηκώνει τον πεσόντα άνθρωπο

<http://istologio.org/?p=6617>

Ο καλός σαμαρείτης

http://apantaortodoxias.blogspot.gr/2011/11/blog-post_6550.html

Ο άγιος Γεράσιμος και το λιοντάρι

<http://agiosgeorgiosfragkoudi.blogspot.gr/2016/03/blog-post.html>

Ο άγιος Γεράσιμος και το λιοντάρι

<https://www.pemptousia.gr/2014/03/o-os-gerasimos-iordanitis-to-pligomen/>

Ο άγιος Γεράσιμος και τα ζώα

<http://choratouaxoritou.gr/?p=37738>

Ο άγιος Πορφύριος ο διορατικός

<http://www.porphyrrios.net/>

Ο άγιος Πορφύριος και το αηδόνι

<https://simeiakairwn.wordpress.com/2016/03/01>

Ο άγιος Φραγκίσκος και ο λύκος

<https://gr.pinterest.com/brotherjoshua/saint-francis/>

Άγιος Φραγκίσκος της Ασιζης

<http://rappelkistedeutschalsfremdsprache.blogspot.gr/p/blog-page.html>

Άγιοι Πάντες

<http://www.saint.gr/609/saint.aspx>

Το κήρυγμα του Απ. Παύλου στους Φιλίππους

<http://blogs.sch.gr/kavvalosmi/?p=1127>

Η αγία Λυδία

http://elafosdorkas.blogspot.gr/2012/05/blog-post_19.html

Η ταπείνωση του αββά Πινούφριου

<https://iliaxtida.wordpress.com/2014/03/26/%CE%AF-%CE%AC-%CE%AF-2/>

Ο άγιος Αχμέτ

<http://www.saint.gr/870/saint.aspx>

Άγιος Νικόλαος Πλανάς

<https://paraklisi.blogspot.gr/2016/03/blog-post.html>

Τριπλή φωτογραφία με τον Αγ. Νικόλαο Πλανά

http://logia-tou-aera.blogspot.gr/2015_07_19_archive.html

Μωάμεθ

<http://booksjournal.gr/slideshow/item/1097>

Παπα-Στρατής

<http://www.protothema.gr/greece/article/505564/lesvos-efuge-o-papa-stratis-o-kalos-samareitis-tis-elladas/>

Παπα-Στρατής (σκίτσο)

<http://www.topontiki.gr/article/141345/o-papa-stratis-kai-o-ailan-synantithikan-s-ena-skitso-photo>

Όσκαρ Ρομέρο

<https://bhubesi.blogspot.gr/2015/05/fr-gustavo-gutierrez-on-blessed-oscar.html>

Ο Μάρτιν Λούθερ Κίνγκ στην ιστορική ομιλία του

https://youtu.be/IZpJRn_Ff8U

Ο Μάρτιν Λούθερ Κίνγκ και ο αρχιεπίσκοπος Ιάκωβος

<http://news.in.gr/features/article/?aid=1231390436>

Γκάντι

<http://www.awakengr.com/40-frasis-tou-machatma-gkanti-symvolo-ke-orosimo-tis-filosofikis-dianoisis-tou-20ou-eona/>

Ο Θεός δημιουργεί τον Αδάμ

www.ekto1969.blogspot.com

Τετραευάγγελο 12ου αι.

www.byzantinemuseum.gr

Γιγαντόβιβλος

www.metmuseum.org

Μικροβιβλίο

www.library.osu.edu

Πορφυρός κώδικας

www.diakonhema.gr

Η δημιουργία του Αδάμ, ψηφιδωτό

Υλικό ΙΕΠ

Σπίνος

www.xeimwniatikiliakada.wordpress.com

Ο Δίκαιος Δαβίδ

www.wikimedia.org

Ο Καλός Ποιμήν

www.kalospoimhn.gr

Ελαφάκι

www.inspiremykids.com

Ησαΐας

www.saint.gr

Το ιερό Κοράνιο

Υλικό ΙΕΠ

Μικρογραφία σε περσικό χειρόγραφο

Υλικό ΙΕΠ

Μικρογραφία σε τουρκικό χειρόγραφο

www.tes.fr

Οι μουσουλμάνοι διαβάζουν το Κοράνιο

Υλικό ΙΕΠ

Το αρχαιότερο Κοράνιο

www.in.gr

Πάπυροι Τανάκχ

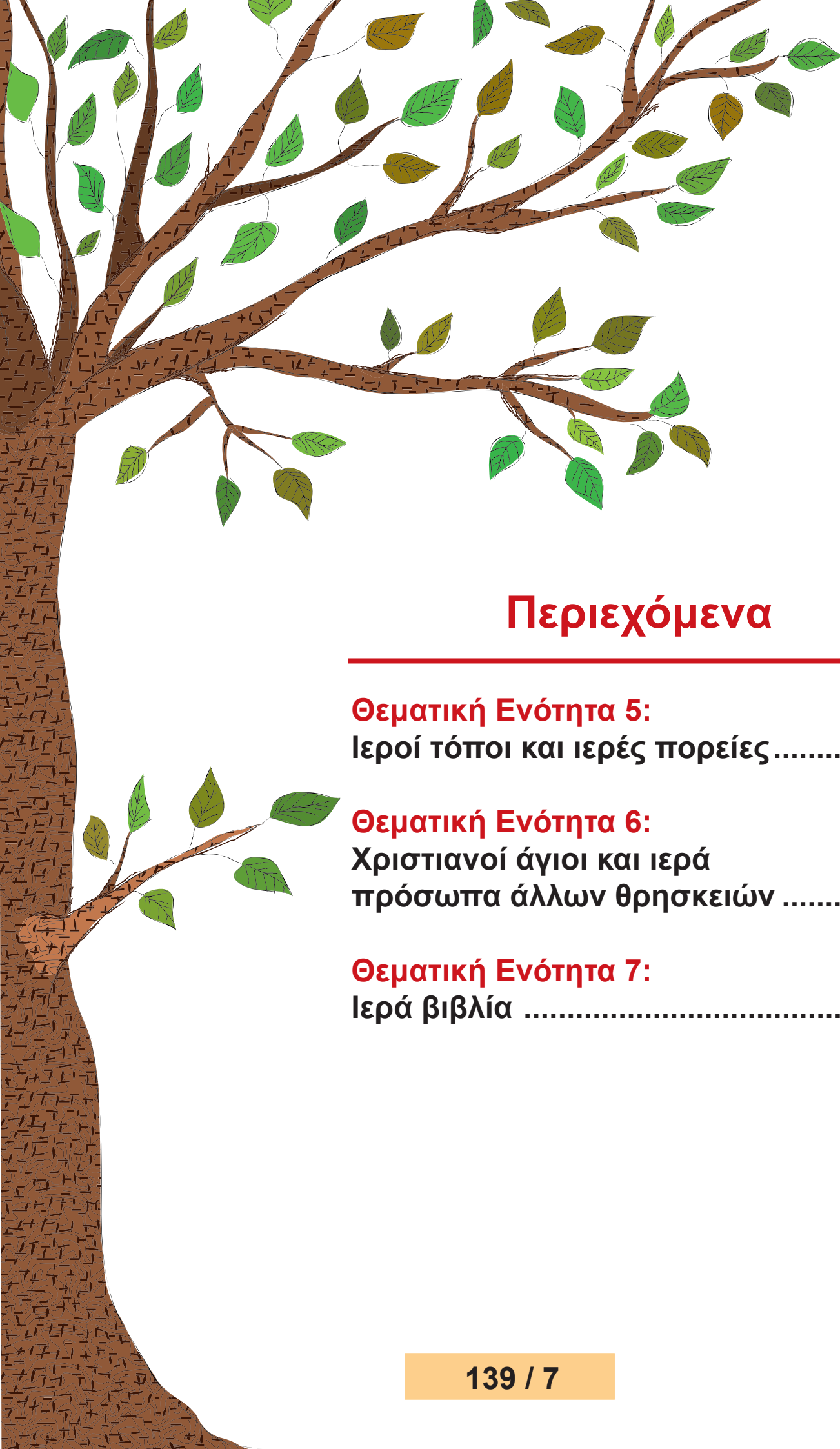
www.scrolls4all.org

Γραφέας ελέγχει την Τορά

www.faihtnotblind.com

Ραββίνος διαβάζει την Τορά

www.wikivisually.org

Περιεχόμενα

Θεματική Ενότητα 5:

Ιεροί τόποι και ιερές πορείες 5

Θεματική Ενότητα 6:

Χριστιανοί άγιοι και ιερά
πρόσωπα άλλων θρησκειών 65

Θεματική Ενότητα 7:

Ιερά βιβλία 103

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946,108, Α').

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων / ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.